

Szentandrás Híradó

ÖNKORMÁNYZATI HAVILAP

2001. május

Ára: 79 Ft

VII. évfolyam, 5. szám

Berzsenyi Dániel

A reggel

Nézd, a napnak derülő sugára
Mint ébreszti a természetet,
Mint önt új bájt a virág fodrára,
S mint zendíti a zöld ligetet.

Nézd, új öröm s újult életerő
Száll hegyekre, száll most völgyekre.
Csak az örök homályban heverő
Bagoly siet bús rejtekekre.

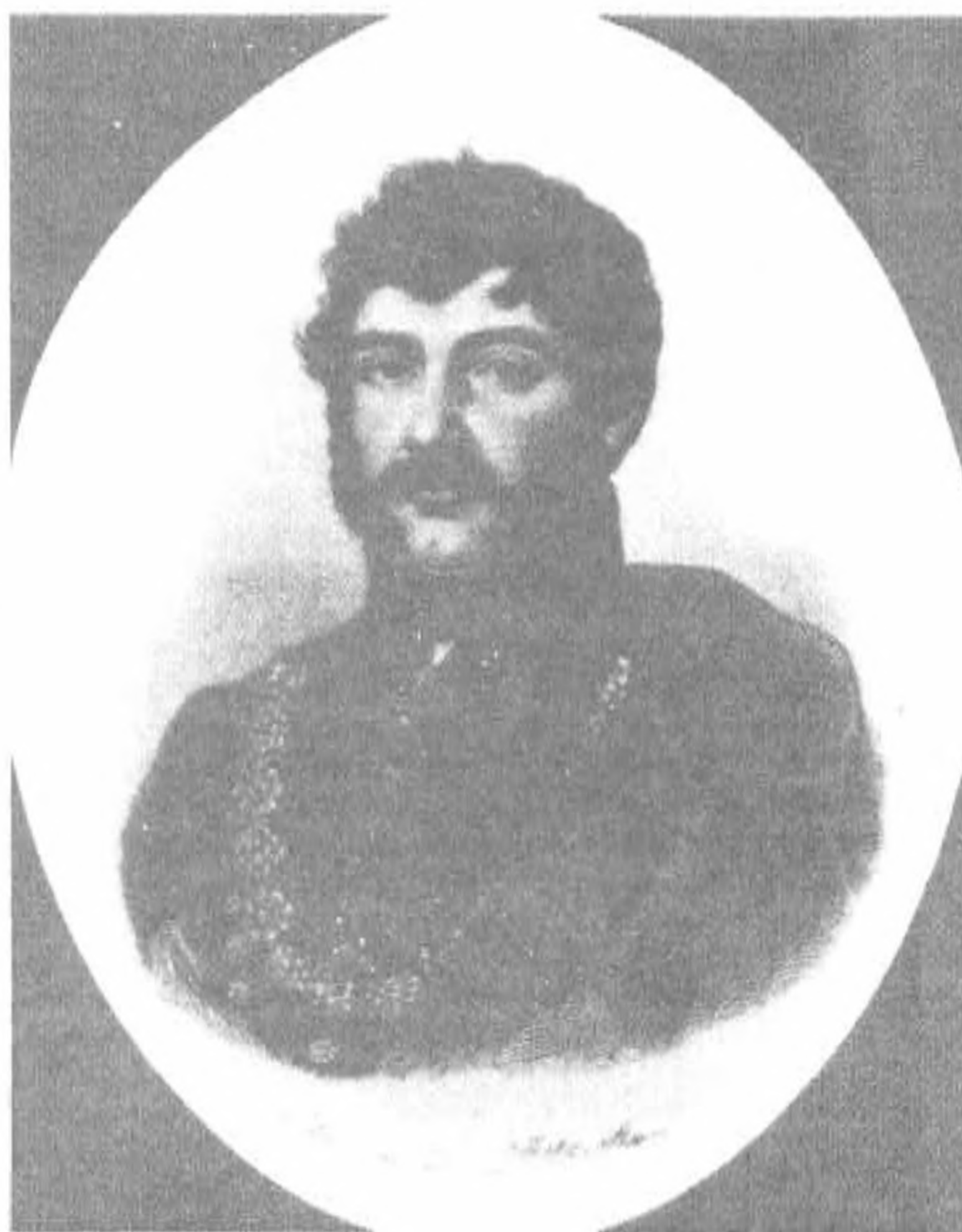
Nem mosolyog néki a szép reggel,
Sem az élet harmóniája:
Kedvesb néki a szomorú éjjel,
Mint az egek dicső pompája.

Így van minden! változhatlan renddel
Ki van szabva éltünk pályája;
Egyik rokon a félistenekkel:
A másiknak por a hazája.

A rablelkek örök setéségben
Bolyongnak a denevérekkel:
Nem nézhetnek a dicső napfénybe
Örök éjhez szokott szemekkel.

A nagy lélek önként az aetherben
Héjaztatja szabad szárnyait,
Nem tartja itt fojtva porkötélben
Az égi tűz nemes lángjait.

Nem tébolyog gót épületeken
Az éjjeli vak madarakkal:
Feljebb evez a nagy Alpeseken
A nap felé úszó sasokkal.

A TARTALOMBÓL

Tisztelt Olvasó!	5. oldal
Tavaszi esőben a Lillafüredi vízesésnél	5. oldal
Községünk keleti oldala egy tragédia szélén	6-7. oldal
Belvízpályázat	10. oldal
Komplex környezetvédelmi program	10-11. oldal
Kihívás Napja	12. oldal
Millenniumi KI MIT TUD?	12-13. oldal
Múltunkról hitelesen	13. oldal
A segítő családtagi jövedelem és közterhei	15. oldal
Gyermeknap a bölcsődében	15. oldal
Gaudeamus igitur	17. oldal
A toxoplasmosis	18. oldal
Meghívók	18. oldal

A BOLDOGABB CSALÁDOKÉRT!

A Magyar Katolikus Püspöki Kar körlevele a hívekhez és minden jóakarátú emberhez a házasságról és a családról Magyarországon

106. Ahogyan az életnek, úgy a házasságnak is egyetlen biztos alapja az, hogy *Isten végeérten elfogadta, és magáénak vallja a jegyeseket, ezért tudják vállalni az életfogytig való elköteleződést. A Szentírás Krisztus önfeláldozó szeretetét állítja követendő példának a házastársak elé: „Férfiak! Szeressétek feleségeket, amint Krisztus is szeretette az egyházat, és feláldozta magát érte. (...) Ragyogó tisztává akarta tenni az egyházat, amelyen sem szeplő, sem ránc, sem egyéb efféle nincsen, hanem szent és szeplőtelen”* (Ef 5,25). Csak akkor lehet bízni egy házasság sikerében, ha a házastársak a másik javát és szeretetük egységét fontosabbnak tartják a pillanatnyi örömnél. A szerelem is részesedik a kereszt titkában: a házastársak egymásért kilépnek önközpontúságukból, és odaadóan, áldozatokra is készen vállalják egymást és gyermekeiket. Az embernek az önfeláldozó szeretetben sem könnyű kilépnie önmagából, hogy a másikat állítsa élete középpontjába. A házasság keresztény eszménye, az életre szóló szövetség a kereszt és a feltámadás jegyében áll.

107. A keresztény ember tudja, hogy az élet, így a *családi élet válságaiban sincs magára hagyva*. Emberi szeretetének Isten segítő kegyelme ad erőt. Az ember vágyódik rá, hogy megajándékozzák, de arra is, hogy ő maga ajándékká váljék. Ebben az élményben kiemelkedik saját szűkös világából, és megtapasztalja Isten gyöngéd segítségét: nemcsak a közös beteljesülésben, a megajándékozottság örömteli élményében, hanem a félreértések, az ellentétek fájdalmas helyzeteiben is. „Ezért az ember elhagyja atyját és anyját, feleségéhez ragaszkodik és a kettő egy test lesz. Nagy titok ez, én Krisztusra és

az egyházra vonatkoztatom” (Ef 5,31-32).

Napjainkban a személyes-partneri kapcsolatokban megnőtt az igény az intimitásra és az érzelmi kielégülésre. Az *személyesebbé, de ugyanakkor törekenyebbé* is tette a házasságot. A bensőséges, intenzív érzelmi kapcsolatok fenntartása az egész személyiséget igénybe veszi, formálja, és folytonosan új feladatok elé állítja. Ezt tudatosan kell vállalniuk a házastársaknak. Nem szabad viszont olyan túlzott követelményeket támasztaniuk egymást iránt, mintha a házastárs lenne az egyetlen, végső és abszolút értelme az életnek. A házastárssal való közös élet, a gyerekek világra hozatala és fölnevelése fontos értelmet ad az életnek, és sok örömmel jár. Egyik sem válhat azonban minden mást kiszorító, abszolút végecéllá, valláspótlékká, bálványvá. Senki sincs kizárólag a házastársára utalva azért, hogy az élete sikerüljön. Az élet végső célja nem a házasság, hanem beteljesülésünk a végtelen szeretetben, Jézus szavával: az Isten Országá. A házasság út a cél felé, de nem maga a cél, amely az üdvösséget meghozza. A házasságot beágyazódik Isten nagyobb szeretetébe.

108. Kétségtelen, hogy *a templomban kötött házasságok közül sem mindegyik sikeres*. Ezek közül is sok fut zátonyra, és végződik válással. Széles körű tapasztalat mutatja azonban, hogy az elkötelezett keresztények házasságai általában kiegyensúlyozottabbak, tartósabbak, boldogabbak: igazi otthon tudnak adni a házastársaknak és a gyermeküknek, reményt és példát környezetüknek.

A reményt azoknak sem szabad feladniuk, akiknek házassága végképp elviselhetetlennek bizonyult.

Mindent meg kell tenniük a keletkezett károk mérséklésére, elsősorban a válás által érintett gyermekek életében. Bármilyen történt is a házasság felek között, még ha elválnak és új (polgári) házasságot kötnek is: mindig ők maradnak gyermekeik édesanyja és édesapja. A szülői felelősséget továbbra is vállalniuk kell, annál is inkább, mert a zátonyra futott házasságok többnyire a gyermekek bontakozó életében okoznak a legtöbb kárt.

109. Az Egyház olyan szövetségnek tekinti a szentségi házasságot, amely egy és felbonthatatlan, s azt minden erejével erősíti és oltalmazza. Ezért *nem teszi lehetővé* házastársuk életében az *újabb házasságkötést* azoknak, akik egyszer érvényes szentségi házasságot kötöttek (FC 84., KEK 1665). Csak így maradhat hű a Krisztustól kapott parancshoz: amit Isten egybekötött, azt ember ne válassza szét. Csak akkor érvényes azonban a templomban kötött házasság, ha „a felek Isten terve szerint kötnek házasságot, azaz eldöntötték, hogy életüket visszavonhatatlan megegyezésükkel, felbonthatatlan szerelmükkel és hűségükkel feltétel nélkül összekötik”, s szeretetük természetes gyümölcseként nyitottak a gyermek vállalására (FC 68). Ezért ha egy házasság felbomlik, az Egyház megvizsgálja, vajon az első házasság valóban érvényes volt-e. A templomi esküvő által sem jön ugyanis létre érvényes házasság, ha a felek nem kellő tudatossággal, megfelelő ítélőképességgel léptek az oltár elé, vagy valamilyen kizáró, érvénytelenítő akadály áll fenn, vagy pedig a házasság lényegi kötelezettségeit pszichikai alkalmatlanság miatt nem tudták vállalni (CIC 1095). Az illetékes egyházi bí-

róságnak kell azonban minden esetben gondos vizsgálattal megállapítania, hogy a megkötött házasság érvénytelen volt, tehát új egyházi házasság köthető. Az egyházi előírások nem menthetnek fel senkit az egyéni felelősségvállalás alól. A keresztény ember nem felejtetheti: tetteiért nemcsak önmagának és a vele érintkező embereknek, hanem elsősorban Istennek tartozik felelősséggel.

110. A *polgári házasságból elvált katolikusok* akkor köthetnek templomi házasságot, ha a polgári bíróság elváltató döntése jogerősen megszületett, és korábban még nem kötöttek egyházi házasságot.

111. Az Egyház lelkipásztori gondoskodással igyekszik segíteni azokat is, akiknek házassága emberi szemmel nézve *visszavonhatatlanná tönkrement*, akiknek együttélése gyakorlatilag lehetetlenné vált. Tagjai mellett áll akkor is, ha érvényes szentségi házasságuk valamilyen súlyos ok miatt megghiúsult, és ők új, polgári házasságot kötöttek. Az egyházi házasság ilyenkor - kánonjogi értelemben - továbbra is érvényben marad. A hívők tehát nem gyónhatnak és áldozhatnak, s így fájdalmas tanúi a házasság felbonthatatlanságának. Ennek ellenére azonban tagjai maradhatnak a hívő közösségnek, és sokféle módon részesülhetnek Isten kegyelmében. Az Egyház arra buzdítja lelkipásztorait és a hívő közösséget, hogy „támogassák az elváltakat, gondoskodásukkal és szeretetükkel óvják meg őket az Egyháztól való elszakadás érzésétől...; buzdítsák őket arra, hogy vegyenek részt a szentmisén, ...gyakorolják a szeretet cselekedeteit, gyermekeiket neveljék a keresztény hitben... Ha kitartanak az imádságban, a bűnbánatban és a szere-

tetben, elnyerhetik Istentől a megtérés és az üdvösség kegyelmét" (FC 84).

3.3. A házasság gyümölcse: a gyermek

112. A házasság és a család az élet szolgálatában áll: a gyermek a házastársak szeretetének gyümölcse, akivel kölcsönösen megajándékozzák egymást. „A házasság intézménye és a házastársi szerelem természetszerűleg irányul utódok létrehozására és felnevelésére" (GS 48). „A gyermek a házasság legszébb ajándéka, és éppen a szülők számára lesz a legnagyobb kincs" (GS 50). Hiszszük, hogy a házastársi szeretet a teremtő Isten művét folytatja a világon, amikor utódoknak ad életet. „A házastársak sajátos küldetését az emberi élet továbbadásában és felnevelésében kell

látunk. Feladatuk teljesítésével a teremtő Isten szeretetének munkatársai és mintegy tolmácsolói. Tisztüket tehát emberi és keresztény felelősséggel töltsék be" (GS 50). Legyenek ezért készek a gyermekáldás elfogadására, s bízzanak Istenben, hogy segíteni fogja őket nagylelkű döntésükben.

113. Hiszszük, hogy a világ Isten teremtése, az élet az Ő ajándéka. Ennek következtében a szeretetben történő önátadás és az élet fakasztása a házasságban is egységet alkot. A házasság Isten teremtő szeretetét folytatja a történelemben. Az ember a házastársi szeretetből születik: ez biztosítja legjobban a születendő személy méltóságát. Amit Isten egybekötött a teremtés aktusában, azt ember ne váltsa szét az élet továbbadásában. Emiatt

kell a házasságnak nyitottnak lennie a gyermekáldásra (vö. HV 5,6).

114. A II. Vatikáni zsinat szerint a házasságban a hitvesi szerelmi életet és a teljes életközösséget felelősen kell összehangolni a házaselet termékenységével. A szülőknek „Isten színe előtt" vállalt felelősségtudattal, „az isteni törvény szerint tájékozódó lelkiismeretükhöz igazodva" kell eldönteniük, mikor és hány gyermeket tudnak vállalni, gondoskodva nemcsak világra hozatalukról, hanem fölnevelésükről is. E tervezésben a házastársaknak figyelembe kell venniük a maguk javát, születendő gyermekeik érdekeit, az anyagi és a szellemi létfeltételeket és a közjót egyaránt. Saját szempontjaik mellett azonban el kell fogadniuk az egyház útmutatását is,

amely az isteni törvényt az Evangélium fényénél hiteles módon értelmezi (vö. GS 50). A magyar püspöki kar korábban kiadott nyilatkozata szerint a szülőknek „felelős családtervezéssel kell lelkiismeretükben végiggondolniuk, mikor és hány gyermeket tudnak vállalni, testi-lelki egészségük, anyagi helyzetük, önfeláldozó szeretetük mértékében, hogy őket a család biztonságos légkörében boldog emberré neveljék" (MKPKLB). A felelős családtervezés nem ad teret az egyéni önkénynek. Az egyházi megnyilatkozások ismételt hangsúlyozzák, hogy a házaselet két alapvető eleme, a hitvesi szeretet és a gyermekáldás elválaszthatatlanul összetartozik, s a felelős családtervezésnek e két szempontot kell összehangolnia.

KÖSZÖNETNYILVÁNÍTÁS

„Tied lett a csend, a nyugalom,
Miénk a könny és a fájdalom!"

Fájó szívvel mondunk köszönetet
mindazoknak, akik
CSORDÁS IMRE
temetésén megjelentek, sírjára koszorú,
virágot helyeztek, részvétükkel mély
fájdalmunkban osztoztak.

A gyászoló család

ANYAKÖNYVI HÍREK

Születések

2001. február 12-én Csépai Pál és Tóth Gabriella szülőknek BARNABÁS PÁL, február 13-án Marton András és Lászlófi Erzsébet szülőknek ALEXANDRA, február 21-én Molesán György és Kiss Szabina szülőknek GYÖRGY LEVENTE, március 2-án Pekár Tibor és Kovács Tünde szülőknek TIBOR CSANÁD, március 8-án Szász Albert és Szabó Erzsébet szülőknek MILÁN, március 7-én Dr. Fabó Ferenc és Dorogi Idikó szülőknek ESZTER FLÓRA, március 22-én Dr. Bondor Attila és Kondor Edit szülőknek BOGLÁRKA, március 23-án Farkas Imre és Gácsi Ágnes szülőknek CSENGE, március 23-án Szécsi László és Baresik Ágnes szülőknek LÁSZLÓ, március 31-én Demcsák László és Molesán Krisztina szülőknek EMESE, április 22-én Bali András és Turgján Annamária szülőknek ANDRÁS utónevű gyermeke született.

KÖSZÖNETNYILVÁNÍTÁS

Szeretteim én már elmegyek,
Küzdöttem, de már nem lehet.
A csönd ölel át és a szeretet,
Isten veletek.

Fájó szívvel mondunk köszönetet mindazoknak, akik
FABÓ GÁSPÁR
temetésén öt utolsó útjára elkísérték, együttérző
szeretetükkel mély fájdalmunkban osztoztak, sírjára
koszorút, virágot helyeztek.

A gyászoló család

HALÁLOZÁS

Római katolikus szertartás szerint eltemetett halottunk:

KISS ISTVÁN (1925-2001) Sebestyén u. 24. szám alatti lakos április 17-én váratlanul elhunyt. Gyászolják: felesége, fiai, menyei, unokái, testvérei és rokonsága.
CSORDÁS IMRE (1943-2001) Hunyadi u. 64. sz. alatti lakos április 24-én súlyos betegség után elhunyt. Gyászolják: felesége, fia, testvérei és rokonsága.
GUGOLYA PÉTER (1930-2001) Fő út 78. sz. alatti lakos, május 6-án betegségét hordozva, váratlanul meghalt. Gyászolják: felesége, fia, menyé, unokái, testvérei és a rokonsága
NAGY ANDRÁSNÉ LÁSZLÓ JULIANNA (1911-2001) a Szarvasi Szociális Otthon lakója, április 23-án elhunyt. Hamvait május 7-én helyezték végső nyugalomra. Gyászolják: rokonai.

NYUGODJANAK BÉKÉBEN!

Hock János

NEMZETI DICSŐSÉGÜNK

Dr. Czobor Béla: Pázmány Péter

Hazánk főpapjai között, akik hivatásuknak élve, századokra kiható munkásságot fejtettek ki és irodalmi alkotásaikban megbecsülhetetlen kincset hagytak örökség gyanánt az utókor számára, Pázmány Péter bíboros és esztergomi érsek neve méltán a legelső helyek egyikét foglalja el. Az általa megfutott pálya nem hasonlítható az üstököséhez, mely szokatlan megjelenésétől kezdve, bámulatba ejti a szemlélőt, de letűntével fényének csillogásából a látóhatáron csak elvesztésének fájó emlékét hagyja hátra, hanem inkább a napéhoz, mely jótékony sugaraival és termékenyítő melegével állandóan boldogítja az emberiséget. Főpapi erényeitől és lángbuzgalmától, mellyel magas állását betöltötte, ezúttal eltekintve, mint szónokot és írókat kívánjuk itt különösen méltatni, mert mindkét irányban tősgyökeres magyarnak, a fáját szerető és fajáért munkáló hazafinak bizonyult, ki minden cselekedetével és alkotásával a magyar nép üdvét, anyagi és szellemi emelkedését célozza. Szónoki képességeit, melyekkel a Gondviselés megáldotta, az ellenreformáció élén, meglepő sikerrel ragyogtatta, már külső megjelenésével figyelmet keltett; arcán ott ült a felsőbb intelligencia kifejezése, mellyel hallgatóinak szelleme fölött teljesen uralkodott. Mert - mint kortársai följegyezték - hangjából hiányzott az érzelmek fokozatainak kifejezéséhez és fölébresztéséhez szükséges érzesség és moduláció, ahelyett, hogy a szívhez szólott volna, kérlelhetetlen logikájával az észhez iparkodott férdőzni s az igazságról nem fellengző, magas röptű szövegekkel, hanem bizonyítékainak erejével győzte meg hallgatóit. Beszédmodora természetes és keresetlen, képei és hasonlatai egyszerűek és meglepők, előadása világos, sohasem száraz, sőt gyakorta

költői hangulat vonul át rajta. Teljes életében került a pongyoláságot; nem volt barátja a rögtönzésnek. Beszédeit szorgalmasan, kiváló gondnal dolgozta ki, vagy legalább vázlatosan elkészítette. A szószéken nagy önmegtágadással tartózkodik a polémiától, mely irataiban éltető elemét látszik képezni. Találónan jegyzi meg életírója: „A templom küszöbén leteszi a fegyvert, mellyel az irodalom terén oly sok sebet ejtett, megelégszik azzal, hogy egyháza tanításait a bizonyítékok erős védbástyáival körveszi, melyek minden támadás ellen megoltalmazzák.”

Katholikusok és protestánsok vetélkedve, messze vidékekről jöve sűrűn környezik szószékét, hogy ajkairól hallják a szép magyar szót, melyhez hasonló erővel és könnyűséggel egyetlen kortársa sem dicsekedhetett. Ma, közel három évszázad múltán, egyházi szónoklatai még mindig mintául szolgálnak. Első szónoki sikereit 1601-ben Kassán aratja. Hitsorsosai benne tisztelték azt a Gondviselés-szerű férfiut, akinek lángbuzgalmú szónoki munkássága gátot vethet a hitújítás nagymérvű terjedésének: ellenei pedig fellépése szokatlan hatásától megfélemlítve, irodalmi térre siettek átvinni a harcot, hol a latin műveltségű férfiu fölött biztos győzelemre számítottak. A szó hatalmát a toll erejének kellett felcserélnie. Arra senki sem gondolt, hogy Pázmány a magyar irodalomban nagyobb sikereket arasson, mint a szószéken, melyről számos előkelő családot vezetett vissza egyháza kötelékébe.

Forgách Ferencz nyitrai püspök hatásos buzdításának köszönhető, hogy az irodalom terén is bátran felvette a harcot. Első munkáját 1602 őszén tette közzé „Felelet a Magyarai István sárvári prédikátornak az ország romlása okairól írt könyvére” címen, mely ké-

sőbbi műveivel egybevetve magán viseli ugyan az első kísérlet jellegeit, de azért helyenkint fel-felragyog benne dialektikájának ügyessége és előtérbe lép teljesen kifejtett, erőteljes nyelvezete, komoly fejtegetéseit a gúny és tréfa ötleteivel tarkazza s ezekben éppen úgy nem tart mértéket, mint ellenfele. „Tromfra tromf” volt akkor a vitatkozó jelszava. E munkája nevezetes azért is, mert az első, mely magyar jezsuita tollából magyar nyelven szólott a közönséghez.

Csakhamar követte ezt Kempis Tamás „Krisztus követéséről írt könyvének” fordítása, melyet - tekintve az eredeti mű rövid, tömör mondatainak gazdag eszme-tartalmát és mély értelménél - amily nehéz volt megalkotnia, épp oly szerencsésen is sikerült. „Igyekeztem azon - írja - hogy a deák betűknek értelmét hiven magyaráznom, a szólásnak módját pedig úgy ejteném, hogy ne láttatnék deákból csigázott homályossággal repedeztetnek, hanem oly kedvesen folyna, mintha először magyar embertől magyarul íratott volna.” Értékét igazolja a mű számos kiadása, melyen azóta közkepeken forgott és az a körülmény, hogy e munka magyar kiadói egész a legújabb időkig Pázmány szövegéhez alkalmazkodtak.

Még nagyobb hatást ért el „magyar imádságos könyvével”, mellyel egyfelől a hívek közszükségletét elégíti ki, másfelől pedig közvetlenül a vezetésre szorult lelkekhez férdőzhetett. Valósággal szétkapkodták e művét, sőt az eperjesi prédikátor saját neve alatt és felekezete számára e könyv nagyrésztét kiadta. Maradandó hecsét mi sem bizonyítja fényesebben, hogy közel háromszáz év után, a Szent István-Társulat az imént újból közzétette. Kisebbségi polemikus tartalmu dolgozataitól eltekintve, főmunkájában az

„isteni igazságra vezérlő kalauz”-ban rakta le Pázmány tudományos készültsége teljét és szellemi fegyvertára összes készletét. A hírneves francia hittudós Bellarmin műve lebegett szemei előtt, csak hogy Pázmány szerencsésebb volt alkotásában, mert az ő munkája összefüggő szerves egészet képez. Bellarmin a hittudósok, Pázmány a művelt nagyközönség számára nyújtott kézikönyvet, vallásos olvasmányt. E mű hatása óriási volt. Még másfél század múlva is Bod Péter, a református írók egyik legjelesbje azt mondja a „Kalauz”-ról, hogy Pázmány abban „minden ékesszólásának és elmés találmányának vastag folyamatját kiöntötte az ellenkező vallásuk ellen”. Nem tudjuk, ha vajon a tudás mélységét, az okoskodás kristály tisztaságát, vagy az elmesség játszi találékonyságát csodáljuk-e benne inkább? Vegyük még hozzá a munka főérdemét, a tősgyökeres magyar nyelv őseréjét, mely gazdag erekben tör elő soraiból, hatalmas kútforrást alkotva nemzeti nyelvünk számára, melyből ma is táplálkozunk. Méltán érdemelte ki Pázmány a „Magyar Cicero” nevet, mert megteremtette és kiképezte a magyar irodalmi nyelvet, az irálynak teljességet, kerekdedséget és hathatóságot kölcsönözött.

Ezt a magyar nyelvet ismerte a hírneves Mezzofanti bíboros s erről állította, hogy a görög nyelv után, mely erő és gazdagságra nézve szerinte az első a világon, másodikként - ha olasz születésű nem volna - a magyart mondaná! Nemzeti tanügyünk és művelődésünk Pázmány alapította emporiumán, az egyetemen az ő nyelvén hirdetik a tudományt s a tudomány az ő nagy szelleme előtt hajtja meg zászlaját, amikor halála jeléül, összegyűjtött munkáit új kiadásban teszi le a közművelődés oltárára.

IRODALMI SAROK

Berzsenyi Dániel (1776-1836)

A reformkort megelőző évtizedek legjelentősebb költője. Egyházashegyén született 1776. május 7-én. Szilaj, szeretlen ifjú volt. Tanulni nem igazán szeretett, de már ifjúkorában sűrűn forgatta Horatius műveit. Az irtózatos téri erejű ifjú katonának szökött, mivel azonban a kötöttségeket nem tűrte, hamar távozott. Huszonhárom éves korában megnősült. Még maga folyamatosan művelte magát a klasszikus és modern műveltségben, feleségét tudatosan műveletlenségben tartotta. A nők megítélésében keleti ízlése és gyakorlata volt. Ez a szeretlen ifjú azonban, amikor birtokhoz jutott, rendkívül okos, hozzáértő gazdának bizonyult. Hamarosan a gazdag középbirtokosok közé tornáztatta föl magát. Ő maga igen szerény falusi életet élt.

Verseket titokban kezdett írni, s megjelenésükre mindaddig nem gondolt, míg barátja Kis János rá nem jött titkára, s nem biztatta, hogy verseit kinyomtassa. Költeményeinek első kiadása 1813-ban jelent meg. Költészetének fénykora csupán négy év volt. 1817-ben érte Kölcsey kemény kritikája, s ettől kezdve szinte alig írt verseket. Érthetetlen, hogy a nagy műveltségű és emelkedett hangú Kölcsey miért nem érezte meg és értette meg Berzsenyi hangját. Igaz, ugyanúgy nem értette Csokonait sem. Csak sokkal-sokkal később értette

meg Berzsenyi mély és eredeti költészetét. A bíráló mélyesen elkésérítette a költőt, s még visszavonultabban élt niklai birtokán. Eddig is alig-alig mozdult ki, még Kazinczy, akivel 1808-tól rendszeresen levelezett - sem tudta Pestre csalni. A kemény bíráló után egy időre barátságuk is megszakadt, hiszen a „támadás” Kazinczy köreiből érte. Magányában a költészet elméleteinek tanulmányozásában mélyült el, és a választ fogalmazta, amelyre csak 1825-ben került sor. Az elmélkedés éveinek gyümölcsei irodalmi tanulmányai: Kritikai levelek, A versformákról valamint a Poetia Harmonistica.

Fennmaradt néhány mezőgazdasági tárgyú értékelése is. Ennek előzménye, hogy Széchenyi István fellépése őt is fellelkesítette. Azonnal megértette mezőgazdasági programját, s figyelme a gazdaság tudományára felé fordult. Élete vége felé azt tervezte, hogy Budára költözik, mint akadémiai tag, néhányszor részt vett az akadémiai üléseken. Már költeményeinek harmadik kiadását sem tudta sajtó alá rendezni. 1836. január 24-én meghalt. Sírjánál Kölcsey mondott önváddal teljes gyászbeszédet. Ifjúkori kritikája tehetsége teljében törte ketté Berzsenyi költői pályafutását. Széchenyi fenntartás nélkül őt tartotta a legnagyobb magyar költőnek.

Mné

Tavaszi esőben a Lillafüredi vízesésnél

A tél megkötötte a falusi ember mozgási lehetőségeit. Így kevés mód adódott hosszabb kirándulásra.

Mivel a Kertbarát Kör tagjai az utóbbi időben sokfelé jártak, de Miskolcot és környékét mindig elkerülték, már a télen úgy döntöttek, hogy a tavasz folyamán Miskolcot, Diósgyőrt, Lillafüredet tekintik meg. A nagy távolság miatt a kisebb helyek érdekességeit mellőzve Heves városában álltunk meg először kis pihenőre. Mezőkövesdet is elkerülve csakhamar a Bükkhárányi külszíni szénbánya mellett haladtunk. Kicsit ködös volt a reggel, mire Miskolcra értünk, de az Avasi Ruzsini szőlőkről és a Vargahegy kanyargós útjáról ráláttunk Miskolc városára. A látvány gyönyörű volt. Egy várost így fentről látni alföldi embernek nagy élmény.

Diósgyőrbre értünk. Bejutottunk a várba, amelyet az írott emlékek szerint a XIII. században kezdtek építeni. Az utóbbi időben a felújítás során gazdag kiállítási anyag gyűlt össze, a vár sok látóival gazdagodott. Nagy Lajos királyunk után a mindenkor királynék birtoka és tartózkodási helye volt. A magas toronyból itt is szép panorama tárult elénk. Elindultunk Lillafüredre. A mesterségesen felduzzasztott Hámori tó közelében még esőben is szép kilátás nyílik a Palotaszállóra, melyet 1927-1930 között építettek. Itt már mozgalmas az élet. A kisvasút szállítja a turistákat. Az eső sem zavarta meg a programunkat, ha időnként eleredt is. Eljutottunk a Kohászati Múzeumba, ahol a kohászat fejlődését a makettek szemléletesen tár-

ták elénk. Kicsinyek, nagyok figyelmét lekötötte. Rövid séta után a Petőfi mésztufa barlangot néztük meg, ahol a természet által kialakult cseppkőképződmények csodálatosak. Így láthatta ezt 150 évvel ezelőtt Petőfi Sándor is. Rövid előkészületek után vezetőnk segítségével a miskolci Deszkatemplomot kerestük fel. A főleg fából épült református templomot 1999-ben egy elvetemült 28 éves fiatalember felgyújtotta. Leégett. Sok templomban jártunk már, de ilyen szépen kialakított fából készült templomot még nem láttunk. A Bajkál tótól szállított fenyőket helybeli mesterek és székely fafaragók készítették. Csodát alkottak. Azok az alsó-csernátói fafaragók dolgoztak ott, akik a szentendrési cserkészcsapatnak is faragtak kopjafát, ami ma is az iskola udvarán áll.

„Az Isten a jóknak mindent a javukra fordítja”. Ha nem égett volna le a templom, talán az emberekben soha sem lett volna ilyen jóakarató összefogás. Nem lenne Miskolcnak ilyen szép temploma. A tűzvész mindent elégetett, csak az úrasztalán lévő Biblia nem égett el és két papi palást, amit ma is használnak. Ilyen csodának lehetünk szemtanúi.

Hazafelé még elmentünk Bagácsra, ahol a hosszú, erős séta után megkóstoltuk a finom egri borok egyikét-másikat. A nap lenyugtával a kirándulásunk végére érve elmondhattuk, hogy „Hála Istennek, ez is szép volt!”

Mrena Mihály
D. Kiss Sándor

Tisztelt Olvasó!

A Szentendrési Híradó áprilisi számában megjelent „Fokozódik?” című cikkben Sinka József polgármester úr által leírtak, mely szerint „a FIDESZ helyi szervezete frontális támadást indított a Mezőgazdasági és Környezetvédelmi Bizottság és annak vezetője, Fabó István ellen”, nem felel meg a valóságnak. Az igazság az, hogy a fent említett bizottságba való megválasztásom után több hónapon keresztül nem volt bizottsági ülés, amit én folyamatosan szóvá tettem. Ezen hosszú időszak alatt véleményem szerint sok olyan esemény történt, amely indokolta volna a bizottsági munkát. Fabó István úr a bizottság volt elnöke ezt személyes sértésnek vette, és a következő testületi ülésen bejelentette lemondását. Ez az ügy a FIDESZ helyi csoportját nem érinti, mert véleményemet nem mint FIDESZ vezető mondtam el, hanem mint a Mezőgazdasági és Környezetvédelmi Bizottság tagja.

Tisztelettel:

Hamza Zoltán

KÖSZÖNETNYILVÁNÍTÁS

„Tied lett a csend, a nyugalom,
Miénk a könny és a fájdalom!”

Fájó szívvel mondunk köszönetet mindazoknak, akik **GUGOLYA PÉTER** temetésén megjelentek, őt utolsó útjára elkísérték, sírjára koszorút, virágot helyeztek, részvételükkel mély fájdalomukat enyhíteni igyekeztek.

A gyászoló család

Községünk keleti oldala egy

Magyarország erőszakos német megszállása - 1944. március 19. - után alig telik el két hét, megkezdődik az ország menetrendszerinti angol-amerikai légi bombázása. Április 3-án Pesterzsébet és Soroksár üzemei és malmai a civil lakossággal együtt fájdalmas bombatámadást szenvedtek. Rettegésben élt ettől a naptól az egész ország lakossága. Ez a helyzet nem a német megszállás miatt alakult így, állítják a történészek, hanem azért, mert az angol-amerikai szövetséges erők Dél-Olaszországban a partraszállás utáni támaszpontjaikról elérték hazánk területét is. A közeledő szovjet frontnak komoly segítséget jelentett a német csapatok utánpótlási lehetőségeinek a szétverése. Az alábbi sorokban majd ezekről mint régmúlt történelemtől olvashatunk. Most azonban térjünk a szentendrési június 2-ára, amely dátum elképzelhetetlenül szomorú gyásznap is lehetett volna. Ezen a reggelen is kihajtottam a két tehenet legelni a Római Katolikus temető melletti gátra. Már megszokottá vált, hogy az akkori Budapest I. Rádió délelőtt 10 óra körül mindig bejelentette, hogy műsorukat bizonytalan időre megszakítják. Rövid halogatás után mindig közölte, hogy hazánk határai felé ellenséges repülőkötelékek közelednek. Rövid szünet után mindig így folytatta: „Légi veszély Bácska-Baja.” Ebből lett azután - mindig ahogy közeledtek - a légiriadó. Ekkor bőgtek fel fájdalmas, szaggatott hangon a szirénák. Talán tíz perc eltelte után ismét megszólalt a rádió: „Légi veszély Békés.” Tudtuk, hogy pár perc és következik a légiriadó. Ekkor a tűzoltóság szolgálatos rádiója bekap-

csolta az amúgy is félelmetes, és mélyhangú szentendrési szirénát, amely a gyógyszerházzal szemben a 44-es út másik oldalán, egy összecsesztett magas villanyoszlopon volt. A sziréna elhallgatása után panaszosan hallatszott a messziről közeledő mély dübörgés, amely uralta a levegőt és a földet egyaránt. Így történt ez ezen a pénteki napon is kb. délelőtt fél tizenegy körül. A további dübörgésben megpillantottam a tengernyi ragyogó pontot a község házai fölött déli irányból közeledni. Amikor teljesen fölénk értek, összedübörgött a mennybolt a földdel. A tehenek fölvettek a fejüket, és nem legeltek. Nagy szemeikkel néztek felém, észrevettem, hogy féltek, én is nagyon féltem a magam 13 évével. Melléjük álltam, fejüket megsimogatva biztos voltam abban, hogy most mindhármunknak egyenlő az esélyünk élethez, halálhoz. Pár másodperc múlva ezt bizonyította a tőlünk 500-600 méterre robbanó 9 darab 250 kilós angol-amerikai bomba a Cholera keresztnél. Leírhatatlan mennydörgés sorozat hallatszott, és hatalmas fekete füstoszlopok törtek a magasba, amelyek rövid időre eltakarták a ragyogó, de a sötét halált vivő romboló LIBERÁTOR bombázókat. Az északi irányban haladó gépek moraja lassan távolodni, és halkulni kezdett. Majd pár perc eltelte után, irányukból dübörgő hangok hallatszottak ismét. A teheneket gyorsan hazahajtottam, és otthon elmeséltem a történeteket. Utána azonnal visszaindultam a nemrég látottak helyszínére. Akkorra megérkeztek Szarvasról a Katonai parancsnokságról, majd a légvédelem, és a tűzoltóság parancsnokai is. Helyszíni szemléltek, és megolvasták a 9 bombatölesért, amelyekről

megállapították, hogy 250 kilós angol bombák voltak. Az első közel a Holt-Körös partjához esett. A második a Cholera kereszt közelében ferdén északi irányban. A harmadik telibe találta a középső rámpa után, a Duzzasztó felé haladó nagy gátat, amely így megnyílt, hogy a két szélénél egy gyalogos nehezen fért el. A kilencedik, vagyis az utolsó bomba a Hármaskörös gátján is túl esett a hullámtérbe, közel a Hármasköröshöz. A kráterek a föld keménységétől függően kisebbek és nagyobbak voltak. Az említett megjelent szakértők megállapították - a kráterek irányát képzeletben meghosszabítva -, hogy a Községháza és a Római Katolikus Templom vonalába eső utcák estek volna áldozatul. A helyszínhez legközelebb, kb. 100 méterre a gátat találó bombához, 3 hozzám hasonló fiú legeltetett 8-10 tehenet, akiknek a csodával határos módon csak annyi bajuk esett, hogy szórta rájuk a bomba a sárgaföldet. A katonai szakértő azt mondta, azért maradtak életben a fiúk és a tehenek, mert a szabadban robbantak a bombák, és az erő fölfelé hatott. Az emberek meg voltak győződve, hogy a Duzzasztót akarták eltalálni. Hamarosan kiderült, hogy nem az volt a célpont. Jöttek a hírek, hogy a bombázó gép műszaki hibás volt, amely tőlünk északi irányban több 10 kilométernyire sikeres kényszerleszállást hajtott végre. Az életben elfogott pilóták elmondták, hogy a leszállás előtti manőver része volt a bombaterhek leszórása. Ezt igyekeztek a látott település után elhaladva megtenni. Emberségüket igazolni látszott az a tény, hogy ez a hullám a Kákai gyep fölött is a Dauda tanya közelében bombázta a lakatlan területet. Itt meg kell említeni, hogy a sors milyen

véletlen, mert ott meg a Szt. Erzsébet utcai hasonló korú két gyermekkori játszótársam, Lászlófi Bandi és Aszódi Imre legeltették, a Dauda féle jószágokat nagy szerencsével. Mindenképpen számításba kell venni azon tényt, hogy előtünk a Kákai lakatlan gyepet is bombázta, feltehetően az említett sérült gép. Majd házaikat alig átrepülve ugyancsak bombázott. Az elfogott pilóták sorsán ez mindenképpen könnyített. Mivel elmondták, látták, hogy település fölé érkeznek, így a többi bombát utána indította a bombavető pilóta. Fogadjuk el, hogy ez így történt, és június 2-án emlékezzünk rájuk. Emberségüket és azt a pár másodpercet, amivel községünket megmentették, hirdesse a megmaradt Községháza, a templom és az innen kiinduló utcák, az életben maradt lakosaival együtt, akik közül már egyre kevesebben vagyunk. Az említett hasonló korú pásztorkodó gyerekek közül is már páran nincsenek közöttünk. Bandiból már rég András lett, az én 13 évem is már augusztushoz a hetes számmal fog kezdődni, „talán már ez is a kényszerleszállás”. Az ehhez hasonló bombázó hullámok szinte naponként jöttek továbbra is. Nagyon emlékezetes egy ilyen széles hullám, amely a 44-es út, vagyis a község nyugati oldalán haladt a megszokott nagy magasságban és a megszokott déli irányból. Kicsit nyugodtabban néztük őket, mert nem éppen a fejünk fölött haladtak. Az eleje már az úgynevezett új porták fölött haladt, amikor egy hüvelykujjnyi nagyságúnak látszó lebegő és csíkot húzó tárgy indult tőlük a föld felé. Lejjebb közeledve végére fordult és simán, de már csík nélkül zuhant lefelé. A Csokonai ut-

tragédia szélén, 1944. június 2-án

ca egyik házában a kertjében ért földet, egy benzines hordó. Szerencsére nem gyulladt meg, félig széjjel hasadva a puha földet, jól beütve keményre. Még sok benzin maradt benne, amit azután az arra lakók, és egy tűzoltó elvittek. A csíkot valószínű a kinyitott hordó végén kiömlő benzingőz húzta, amíg végére nem fordult a levegőben. A zöld hordó sokáig a Község-háza udvarán volt látható, mint USA emlék.

A bombázások egész nyáron tartottak, főként a nagy vasúti csomópontok és a hadiüzemek ellen. Sajnos ezeken a helyeken a polgári lakosság is soha meg nem bocsájtható fájdalmas veszteséget szenvedett. A háború átlépte a nemzetközi egyezményekben lefektetett polgári lakosságot védő törvényeket. A sebesült katona is ha eldobja fegyverét, már tovább nem tekinthető ellenségnek. Továbbá nem célpont, és löni sem szabad

rá. A bombák természetesen a nemzetközi egyezményről nem tudhattak, és így a civil lakosságot sem kímélték.

Most pillantsunk bele az egyik békéscsabai újság 1989-ben megjelent egészségügyi tudósításába, amelyben beszámol Békéscsaba vasútállomásának 1944. szeptember 21-i bombázásáról. Erről az eseményről kb. a Szentandrási Híradó augusztusi számában fogunk teljes terjedelmében beszámolni. Egy lelkes békéscsabai amatőr kutató, Talapka Pál leírja sikeres amerikai kutatásának eredményeit. Az Egyesült Államok Alabama állama Maxwell légi bázisán tett kutatásairól számol be. Magyarország ellen 1944. április 3-án indultak meg az angol-amerikai szövetségesek légi támadásai. Ezt megelőzően már országunk területe fölött, 1943 novemberétől az amerikai felderítő szolgálat Földközi-tengeri bázisáról, a

kétförzsű LOCHED P. 38-as 5. századának vadászgépei rendszeresen nagy magasságban légi felvételeket és információkat készítettek. Így Szolnok, Nagyvárad, Szeged, Miskolc, Budapest és környező gyárai is a fényképekre kerültek. 1944. szeptember 18-án felderítésre került a békéscsabai vasútállomás is, ahol megszámlálták, hogy az Arad felől szoruló németeknek 480 teher, 20 személyvonat és 16 mozdony állomásozik. Most egy pár adat arról, hogy az angol-amerikai szövetségesek délolaszországi légitámaszpontján a 15. amerikai légi

hadseregnél, amely igen nagy erőt képviselt, 1300 bombázó, és 500 vadászgép volt. Amikor bevetésre indultak, 3650 méter magasságtól 600 méterig, rétegződve, teraszosan egymás fölött körözve álltak össze. Utána erős vadász kísérettel délelőtt 9 órakor útnak indultak a magyar légtér felé.

Ez az alakuló térség, a Lessina-tó, és mellette az Adriai-tenger fölött volt.

Bontovics Imre
Békéssy János
Helytörténeti és
Hagyományőrző
Egyesület tagja

A Magyar Futár című szélsőjobb oldali képeslap „Élő és holt légi terroristák” címmel portréösszeállítást közölt a Magyarország fölött lelőtt, és kényszerleszállt angol-amerikai pilótákról. A képekhez készített aláírások mocskolódó szövegét részünkről nem illik közölni, mert lehet, hogy éppen egyikük volt községünk megmentője.

Szentandrási Híradó

ÖNKORMÁNYZATI HAVILAP

Kiadja:

Békésszentandrás Nagyközség Önkormányzata

Felelős kiadó: Sinka József

Szerkeszti: Szerkesztő Bizottság

Tagjai:

Horváth Sándorné, Benedek Erika, Fabó István,
Sinka Csaba

Felelős szerkesztő: Molnár Imre Zoltán

Készült: SZARVASPRESS Bt.

Telefon/fax: (66) 313-144/19

NYTSZ: 372/2/1995

Ez volt a XX. század

1901. tavasza

Mégkezdődött a Halászbástya építése a budai városfalnak egykor a halászcéh által védett dunai frontján, Shulek Frigyes tervei alapján (elkészült 1903-ban). Az igénytelen külsejű falszakaszt - a szintén Shulek Frigyes által restaurált, illetve újjáépített Mátyás-templom reprezentatív környezeteként - romaneszk stílusban formálták át, új tornyát gazdag lépcsőrendszerrel kötve össze a Duna felé messze kiugró Híradás bástyával.

1901.

Az év folyamán elkészült Csontváry Kosztka Tivadar egyik első jelentős műve, a „Holdtölte Taurminában”. A művész, aki eredeti foglalkozása szerint gyógyszerész volt, valójában autodidakta módon tanulta a festészetet. Festészete nem kötődik egyetlen stílusirányzathoz sem. Művei realista, szürrealista, posztimpresszionista és expresszionista elemeket egyaránt tartalmaznak.

1901.

Az amerikai King Camp Gilette feltalálta a cserélhető acélpengés borotvát.

1901.

Az automobil rohamos terjedésével a benzin és ezzel a nyersolajszükséglet rohamosan megnőtt. Ez új kőolajtartalékok lázas kereséséhez vezetett. Az új mezőket már részben új műszaki megoldásokkal és eljárással aknázták ki. Jelentőssé vált a kőolajtermelés Mexikóban, az USA északi-sarki részén és Kanadában.

A Közel-Keleten is megalkultak az első - nyugati vállalkozók által létrehozott - kőolajtermelő vállalatok.

1901. május 19.

Gödöllőn - a király jelenlétében - leleplezték Erzsébet királyné első magyarországi szobrát. Az 1898. szeptember 10-én merénylet áldozatává vált „Sissi” néven közismertté vált királynét nagy szeretet és tisztelet övezte Magyarorszá-

gon. Az udvari etikett elől gyakran menekült a Gödöllői kastélyba.

1902. május 31.

A búrok vereségével békekötéssel véget ért az angol-búr háború. A búr köztársaságok elvesztették függetlenségüket, brit uralom alá kerültek.

1902. május 29.

Megalakult a Magyar Gépiparosok Országos Szövetsége. Alapítói, Chorin Ferenc és Hatvány-Deutsch Sándor, elsősorban az ipar számára kedvező vám- és külkereskedelem-politikának a megteremtésében akartak a közvéleményben is táborot szerezni.

A századvégtől az ország exportjában egyre nagyobb értéket képviseltek az ipari szállítások. A világháború előtt a GYOSZ már a politikát befolyásolni tudó tényezővé növekedett.

1903. május 8.

La Dominique-n (a Csendes-óceán közepén) 54 éves korában elhunyt Paul Gauguin francia festő, grafikus és fametsző. Perui anya fiaként jött a világra. Pályáját banktisztviselőként kezdte, csak 1874-től próbálkozott festéssel. 1883-tól már teljesen a művészetnek szentelte életét. 1888-ig barátja, Vincent Van Gogh társaságában működött Arlesben, majd Panamában és Tahitin élt.

1904. május 1.

Prágában 62 éves korában meghalt Antonin Dvorák cseh zeneszerző. Brácsásként kezdte előadói pályáját, majd mint organista működött. Zeneszerzőként hamar elismerték az egész világon. 1884-ben a Londoni Filharmonikusok tiszteletbeli tagja lett, majd a New Yorki konzervatóriumot is igazgatta.

Kamaramuzsikája mellett 9 operát és egyházi műveket hagyott hátra.

1904. május 5.

Meghalt a magyar romantikus regény klasszikusa, a „nemzet mesemondója”, a magyar

nyelvterület máig legkedveltebb írója, Jókai Mór. Petőfi barátjaként 1848-ban a pesti ifjúság egyik vezéralakja volt. Kompromisszumra hajlamos egyénisége folytán később a Habsburgokkal való megegyezés híve lett. Körülbelül kétszáz kötetes életművet hagyott hátra.

1905. május 16.

Ezen a napon született Nebraszkában Henry Fonda amerikai filmszínész. Érzékeny és mértéktartó színészegység volt. Főbb filmjei: Háború és béke, Tizenkét dühös ember, Volt egyszer egy vadnyugat.

1905. május 24.

Mihail Solohov szovjet-orosz író ezen a napon született. A tolsztoji hagyomány követője volt, regényeiben monumentális képek váltakoznak a mindennapi élet jeleneteivel. (Csendes Don, Akik a hazáért harcoltak...)

1905. május 27.

A japán hadsereg Csuzimánál tengeri ütközetben végző győzelmet aratott az orosz hadsereg felett. Hatalmas az orosz veszteség, ötezer halott, hat-ezer hadifogoly. Hamarosan békeszerződést is kötöttek, mely szerint a korábban hadüzenet nélkül megtámadott Port Arthur Japánhoz került, akárcsak Dél-Szahalin és Dél-Mandzsúria.

Korea japán védnökséget kap. Oroszországban a bolsevikok szinte örültek a verségnek.

1906. május 21.

A budapesti Halászbástyán az uralkodó jelenlétében leleplezték le Stróbl Alajos Szent István-szobrát.

1906. május 23.

Hetvennyolc éves korában Christianiában (ma Oslo) meghalt Henrik Ibsen norvég drámaíró.

Művei az emberek közötti kapcsolatokat elemzik korának polgári társalmában. (Peer Gynt, Nóra, Vadkacsa, stb.)

1906. május 15.

Az USA Legfelsőbb Bírósága is helyben hagyja a D. Rockefeller olajtrösztjével szemben

hozott ítéletet, amely a kartellekre vonatkozó törvényekre hivatkozik. Kiterjedt részvénytulajdonosi körével ugyanis ez a cég irányított más vállalatokat is.

A hatalmasra nőtt vállalatnak megtiltották, hogy gazdasági befolyást gyakoroljon leányvállalataira.

1907.

Maria Montessori olasz orvosnő Róma egyik szegénynegyedében létrehozta a „Casa dei Bambini”-t, olyan intézményt, ahol 3-6 éves korú munkásszármazású gyermekekkel foglalkozott. Itt alkalmazta természettudományos pedagógiai elvét, amely a gyermekek önálló tevékenységének előmozdítására irányul.

1907. május 17.

Két kiváló személyiség is született ezen a napon, bár amiben kitűntek, messze áll egymástól.

Elek Ilona magyar vívónő, aki 1936-ban és 1948-ban olimpiai bajnokságot nyert (tör, egyéni), 1952-ben olimpiai ezüstérmes, 1937-1955 között hatszoros világbajnok, négyszeres világbajnoki ezüstérmes és 1955-56-ban világbajnoki bronzérmes volt. 1988-ban hunyt el.

Dsida Jenő Szatmárnémetiben született erdélyi magyar költő. Nagyon fiatalon, 31 évesen, 1938. június 9-én halt meg. Több erdélyi lap munkatársa és szerkesztőjeként, és rövid élete során írt költeményeivel kimagasló életművet hagyott ránk.

1908.

Az automobil-szakmában egész sor újdonság született. Először használtak elsőkerék-felfüggesztést, de nemi válik általánossá. (Csak 1931-ben kezdte a Peugeot). Először jelenik meg a gyújtókeréccsel és elosztófejjel ellátott gyújtóberendezés, valamint bemutatják az első 12 hengeres V motort.

Az USA-ban elkészültek az első belsőtér fűtéssel rendelkező gépkocsik.

1908.

Ebben az évben jelent meg Mikszáth Kálmán remekműve, A Noszty fiú esete Tóth Mariával.

1909.

A magyar kormány hiába igyekezett törvényekkel, rendeletekkel gátat szabni a tömeges kivándorlásnak. Az Amerikai Bevándorlási Hivatal kimutatása szerint az előző egyéves időszakban a Magyarországról kivándorlók száma elérte a 90 ezer főt. Az előzetes felmérések alapján az év hátralévő részében 60-70 ezer ember kivándorlására számítottak.

1909. május 5.

Ezen a napon született tragikus sorsú, kiváló költőnk, Radnóti Miklós. Igazi témáját és hang-

ját a harmincas évek közepétől találta meg. A fasizmus előretörésével a fenyegetettség érzése és a helytállás kérdése voltak költészetének fő motívumai. Költészetének legértékesebb darabjait a „Borinotesz” tartalmazza, melyet halálakor zsebében találtak.

1909. május 29.

A budapesti Városligetben megnyitották Feszty Árpád „A magyarok bejövetele” című körképét őrző épületet.

1909. május 31.

Csonka János a Budapesti Műegyetem gépműhelyének vezetője megtervezte és megépítette az első magyar autómobilt - egy postakocsit. Próbaútja 1905. május 31-én történt, bemutatása pedig 4

évvel később. (Csonka 1893-ban Bánki Donáttal feltalálta az állandó szívójú karburátort).

Ezen a napon Ferdinand Zepelin gróf léghajójával távol-sági repülésre indult, melynek során 1000 km-t tett meg és kb. 38 órát töltött a levegőben.

1910. május

Wolf Emil kutató vegyész Kereszty Györggyel együtt megalapította az Alka Vegyészeti Gyárat részvénytársasági formában, amely 1913-ban felvette a Chinoin nevet. Ez volt az első magyar gyógyszergyár.

1910. május 6.

Ötnapos betegség után szívlegyengülésben meghalt VII. Edward angol király. (Született: 1841. XI. 9.) 1901-ben

lett Nagy-Britannia királya, India császára. Utóda fia, V. György lett.

1910. május 19.

Bécsi jósok szerint e napon kellett volna először bekövetkezni a világvégének. Ekkor állt a Halley-üstökös legközelebb a Földhöz. Ez a csillagász megfigyelései alapján rájött, hogy az üstökös kb. 76 évenként tér vissza. Első megjelenése i.e. 466-ra tehető, az utolsó 1986-ban volt.

1910. május 27.

Baden-Badenben meghalt Robert Koch (szül.: 1843. XII. 11.) német bakteriológus, a tuberkolózis-bacillus és a kolera kórokozójának felfedezője, az 1905-ös orvosi Nobel-díj kiíntetettje.

Feszty Árpád: A magyarok bejövetele

A körkép a mozi és a televízió nyújtotta látvány elődje. Virágkorában a műfajból minden valamirevaló fővárosban volt legalább egy. A legelső a XVII. század végén készültek, a legújabbak pedig napjainkban kerültek ki a festők ecsetje alól...

A leghíresebb magyar panorámakép a millennium, azaz a honfoglalás ezeréves évfordulójának lázában született. Feszty

Árpád festőművész párizsi tanulmányútja során látott először körképet, s a látványtól fellelkesülve maga is nagyralátó terveket szőtt. Apósa - kora legnagyobb magyar írója - Jókai Mór rábeszélte vejét, hogy az akkor időszerű történelmi évfordulóra a „magyarok bejövetelét” vigye vászonra. A korabeli tudósítások szerint a legnagyobb hitelesség kedvéért Feszty „könyvtárakat böngészett

át, orosz tudósokkal levelezett, Kis-Ázsiából hozatott képeket, ruhákat, fényképezett földvárakat, készített olaj-, pasztell-, és szénvázlatokat”.

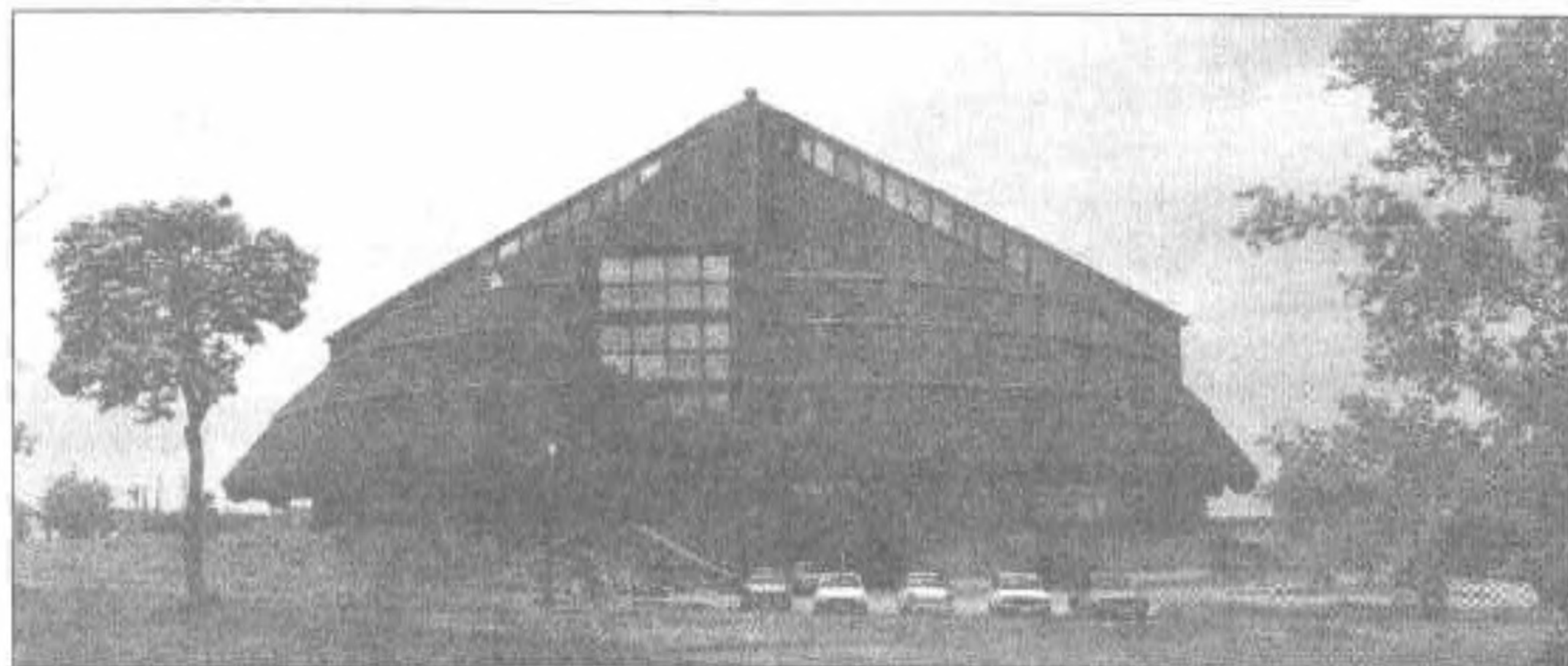
A gigantikus festmény - közel 120 méter hosszú és 15 méter magas - létrehozására a nagy költségek miatt társaság alakult. Csaknem húsz festő részvételével alig két esztendő alatt elkészült a mű, 1894 pünkösdjén avatták fel. A budapesti

bemutató hatalmas sikert aratott, majd a körkép a londoni világkiállítás egyik látványosságá lett. 1944-ben, Budapest ostrománál a képet is bombatalálat érte”. (Trogmayer Ottó: A festmény születése)

Ma a képet az Ópusztaszeri Nemzeti Történelmi Emlékparkban láthatjuk. Restaurálását több éven keresztül kiváló lengyel szakemberek végezték. Átadása a honfoglalás 1100. évére 1996-ban történt. Számosan látogatják, csoportosan és egyénileg is. A látvány és a hangeffektusok együttes hatását szavakkal érzékeltetni, betűkkel papírra vetni nem lehet, nem is próbálkozom veie. Inkább azt kívánom, legyen részük ebben a felemelő élményben. Ezt

mindenkinek látnia kellene!

Molnárné

A Körképet „örző” épület az Ópusztaszeri Nemzeti Történelmi Emlékparkban

Belvízpályázat

Békés megye 31 településének belterületi csapadékvíz elvezetésére a Békés Megyei Önkormányzat koordinálásával, címzett támogatás elnyerésére pályáztunk, a projekt nagysága 3,4 milliárd forint. A települések sorában Békésszentendrész Nagyközség is szerepel. A pályázott összeg nettó 100 millió Ft, Elnyerhető támogatás 90% vissza nem térítendő. Mindannyiunk számára emlékeztető 1999. évben és 2000. év elején történt belvív elöntés, amelynek eredményeként 339 lakás, 10 önkormányzati intézmény és 6 közlekedési út kárt szenvedett. A helyreállítás a mai napig sem fejeződött be, költsége meghaladja a 122 millió Ft-ot, ebben az állam 78 MFt támogatást biztosított. Ha az okokat elemezzük, akkor az elmúlt évtizedre Békés megye vonatkozásában a csapadéktevékenységre a talajvíz-járáásra, azaz a hidrometeorológiai helyzetre a nagyfokú szélsőség volt a jellemző. Az évtized elején inkább aszályos, időnként szélsőségesen száraz évek jelentkeztek 1995. decemberétől kezdődően 2000. év koratavasáig kisebb megszakításokkal tartósan fennálló csapadékoság volt jellemző.

Területi átlagban a 813 mm-es értékkel 1999. év volt a XX. század legcsapadékosabb éve a sokéves átlagot 217 mm-rel haladta meg. Több helyen 1000 mm-t is meghaladta az évi csapadékmennyiség az 515-560 mm-es átlaggal szemben. A tavalyi év viszont az elmúlt évszázad legszárazabb éve volt 289 mm-es területi átlaggal. A két év egymással ellentétes szélsőséget produkált. A csapadék tevékenység szélsőségesége a talajvíz jelentős ingadozását is maga után vonta. Az észlelőkutak adatai megye szerinti 2000. év januárjában és februárjában a sok éves érték fölött egyes esetekben történelmi maximumot is meghaladták.

Ez a jelenség a csapadékoságon túlmenően a talajvízáram ritkán tapasztalt - az 1940-es és 1970-es évek elején előfordult földárjához hasonló rendkívüli aktivitással magya-

rázható. A szárazság hatására viszont ősze a sokéves átlag alatti értékek váltak jellemzővé.

Az előzőekben ismertetett hidrometeorológiai helyzet a település vízviszonyaira még szélsőségesebben jelentkezik. A bemutatott időszak régóta eredményez belvizes évszakokat, fő oka, hogy az átlagosnál több csapadék hull, az is hirtelen, egyenlőtlen elosztással. Településünkön a vízkár események 1999. február-március-december, illetve 2000. első három hónapjában történtek. A vízkár eseményeket az 1998. őszén lehullott nagy mennyiségű eső, majd az ezt követő fagy és havazás, illetve az 1999. február, márciusban a hóolvadással együtt járó esőzés váltotta ki, majd 1999. év végéig további esőzés tetézte ezt.

A hóolvadáskor a talaj már telített volt, így a csapadék a felszínen a mélyebben fekvő területeken gyűlt össze, és a megfelelő elvezető rendszer hiányában hosszabb ideig tartó elöntéseket okozott, e miatt jelentős károk keletkeztek a természetes és épített környezetben egyaránt. A talajvíz nagyarányú süllyedése épület állékonysági gondokkal tetézte a belvízkárokat.

A Tisztelt újságolvasók is bizonyára tapasztalták, hogy településünkön is erőteljes belvízvédekezést, kármérséklést hajtottunk végre gravitációs, szivattyús vízelvezetésekkel, ideiglenes kárelhárító létesítmények kiépítésére is sor került, amelyek beilleszthetővé válnak a tartós fennmaradó csapadékvíz elvezetési rendszerbe.

A céltámogatás elnyerése esetén 2002-2003-2004-ben 3 év alatt a 280 ha belterületen megépülne 51 km nyílt csatorna, a meglévővel 4,1 km zárt és burkolt csatorna 28.000 m³ földmunkát kellege elvégezni a rendszer 0,7 m³/sec szállító képességgel rendelkezne. Békés Megye Képviselő-testülete a vízrendezési program megvalósítását támogatja.

Sinka József
polgármester

ÖNKORMÁNYZATI

Békésszentendrész Nagyközség komplex környezetvédelmi programja 2001

3. Környezeti célok és feladatok

3.1. Levegő

3.1.1. Célok:

1. A szálló por tekintetében szennyezettnek minősülő utcák, területek esetében el kell érni a szennyezettség csökkenését.
2. Csökkenteni kell a közlekedési eredetű emissziót.
3. El kell érni a nem ipari eredetű légszennyezések csökkenését.
4. Csökkenteni kell az egészségkárosító hatású allergén pollenek mennyiségét.

3.1.2. Feladatok:

- 1.a A porterhelés csökkentése érdekében talaj- és településvédő erdőket, erdősávrendszereket, fasorokat kell telepíteni.
- 1.b A település fejlesztése és rendezése során a légszennyezés csökkentésében szerepet játszó környezeti tényezők - ki- és átszellőztetési lehetőségek, települési zöldterületek és fasorok, településvédelmi rendeltetésű erdők, erdősávok - szigorú megőrzése, valamint kialakítására kell törekedni.
- 2.a További helyi, önkormányzati adópolitikai kedvezményekkel is elő kell segíteni a modern, környezetkímélő gépkocsik elterjedését.
- 2.b Meg kell oldani a települést elkerülő út kiépítését.
- 2.c Szabályozni kell a védendő területeken vagy azok közelében futó utak forgalmát, ki kell tiltani róluk a nehéz teherforgalmat.
- 2.d A forgalmas közutak mentén szennyezéstűrő növényből védősávokat kell kialakítani az utakkal szomszédos lakosság és a növényzet védelme érdekében.
- 3.a Szorgalmazni kell a környezetkímélő kommunális fűtési rendszerek elterjedését, vagyis elsősorban a gázfűtés használatát.

3.b Mérsékelni kell a terményszárító- és tisztító berendezések jelentős poremisszióját, a települési bűzszenyezést, meg kell szüntetni az avar-, szalma-, tarló-, szemét-, műanyag-, stb. égetéseket.

3.c Önkormányzati hatáskörben is támogatni kell a megújuló energiaforrások használatát.

4. Be kell tartani és tartatni a közterületeken és magántulajdonú telkeken is a gyomok elterjedésének megakadályozására vonatkozó rendeleteket, meg kell szervezni elsősorban a parlagfű rendszeres irtását.

3.2. Vizek

3.2.1. Célkitűzések:

Felszíni vizek:

1. Növelni kell a település árvízi biztonságát.
2. Lényegesen kell csökkenteni a belvízveszély kockázatát mind a mezőgazdasági területeken, mind a település belterületén.
3. Csökkenteni kell a felszíni vizek minőségét rontó szennyvíz- és csurgalékvíz-bebocsátásokat, törekedni kell, hogy a Körös minden vízminőségi paraméter-csoportban legalább III. osztályú vízminőséggel rendelkezzen.
4. A holtágak és környezetük rehabilitációja során értékes és hosszú távon fenntartható rekreációs területeket kell kialakítani.

Felszín alatti vizek:

1. Vissza kell szorítani az engedély nélküli felszín alatti vízkitermeléseket.
2. Meg kell akadályozni a rétegvizek minőségének romlását.

3.2.2. Feladatok:

Felszíni vizek:

- 1.a A Körös teljes hosszában ki kell küszöbölni a magassági és keresztmetszeti hiányokat, illetve felül kell vizsgálni a jól kiépített szakaszok biztonságát.

HÍREK

1.b Térinformatikai alapokon nyugvó védekezési terv kialakítása.

1.c A romániai vízügyi szervezetekkel történő információs együttműködés technikai és társadalmi feltételeinek javítása.

2.a Felül kell vizsgálni, majd a későbbiek során folyamatosan ellenőrizni kell a belvízelvezető rendszerek kezelését és karbantartását, szükség szerinti bővítéseket kell megvalósítani.

2.b A települések belterületén a csapadékvíz-elvezető rendszerek folyamatos karbantartását biztosítani kell.

2.c A településrendezési terv vizsgálatánál foglalkozni kell a belvíz-veszélyeztetettséggel, a veszélyeztetett részekben az építési engedélyezés gyakorlatát meg kell változtatni.

2.d A belvíz-előrejelzést segítő talajvízkutak telepítése a legveszélyeztetettebb területeken.

3.a A működő szennyvíztisztító hatáskörének javításával csökkenteni kell a Kákafoki-Holtágba kerülő szennyezés mennyiségét.

3.b Az üdülőterületeken szankcionálni kell a helytelen szennyvíz-elhelyezési gyakorlatot.

3.c A mezőgazdasági területek csurgalékvizeinek minőségi ellenőrzését is célszerű elvégezni.

(Meg kell akadályozni a mezőgazdasági területekről a felszíni vizekbe kerülő nitrát-, foszfáttelhelést.)

5.a Meg kell oldani a holtágak rendszeres vízcseréjét.

5.b Védőövezeteket kell kialakítani a rehabilitált és rehabilitációra szánt holtágak körül, melyek legfontosabb funkciója a mezőgazdasági területhasznosítás és a szennyvízbevezetés korlátozása lenne.

Felszín alatti vizek:

1. Fel kell mérni és szükség szerint szankcionálni kell az engedély nélküli felszín alatti vízkitermelést.

2.a Az EU irányelvekhez igazodva 2010-re meg kell oldani a település

szennyvízelvezetési és tisztítási problémáit.

2.b El kell érni, hogy a kiépített/kiépítendő szennyvízhálózatokra minél több lakás rá is kapcsolódjon.

3.3. Talaj és földvédelem

3.3.1. Célok:

1. A talajhasználatból adódó környezeti károkozás lehetőségeinek csökkentése, korszerű szaktanácsadói rendszer kiépítése.

2. Biztosítani kell a szélsőséges vízháztartású talajok vízgazdálkodásának észerű szabályozását, a szélsőséges vízháztartási helyek mérséklését.

3. A talaj tápanyagtökéjének minden szinten tartása, a fenntartható mezőgazdasági fejlődés elveinek figyelembe vételével.

4. A további környezeti károk megelőzése, nagy beruházásokat megelőző környezeti hatástanulmányok készítésekor a talaj állapotváltozásának nyomonkövetése és az esetleges károk felszámolása, a károkozók ellen szankcionálás.

5. Biztosítani kell a termőföld terület csökkenésének minimalizálását, illetve a termőföld kivonás, a területhasznosítás váltásában az EU szabványok figyelembe vételét.

6. A folyékony, szippantott hulladékok környezeti kockázatot jelentő, szabálytalan leeresztésének szankcionálása.

7. Átgondolást igényel a megye területén a szennyvizek és szennyvíziszapok kihelyezésére mind talajtani, mind morfológiai, mind pedig vízválasztó védelem szempontjából alkalmas területek elhatárolása, az illegális lerakások szankcionálása.

3.3.2. Feladatok:

1. A területfejlesztés eszközeivel is elő kell segíteni, hogy a másodlagosan szikesedett, savanyodásra hajlamos, valamint a szél- és vízerózió által veszélyeztetett területek megfelelő földmértű csatornák állapotának felülvizsgálata, a felülük nyert víz minőségének több ponton történő ellenőrzése. A deflá-

cióval sújtott területek csökkenthetők mezővédő erdősávok telepítésével, s megfelelő táblásítási gyakorlat kidolgozásával.

2. A talajok fizikai minőségének védelmében nagyobb gondot kell fordítani a megfelelő időben és megfelelő agrotechnikával végzett talajművelésre, valamint a nem szakszerű öntözési technikák visszaszorítására.

3. A talaj tápanyagtartalmának védelmében ki kell dolgozni és népszerűsíteni a terület talajaira adaptálható, a fenntartható, környezetkímélő tápanyag gazdálkodás elveit figyelembe vevő tápanyag gazdálkodási rendszert. Ismeretterjesztő anyagokkal elő kell segíteni a

környezetkímélő termelési módok elterjedését.

4. Kiemelt figyelmet kell fordítani a növényvédő szerek, műtrágyák alkalmazása során a megfelelő biztonsági előírások betartására (megfelelő tárolással, átrakodással a pontszerű szennyezések elkerülése).

5. Támogatni kell a korszerű, környezetbarát biogazdálkodási formák elterjedését.

6. További nagy beruházások helyének kijelölésében játszon szerepet a megye területéről elkészült nagy méretarányú környezet érzékenységi térkép, illetve tanulmány, az érintett környezeti elemekről készített adatbázis létrehozása, mely folyamatosan aktualizálható.

A köztisztaságról újra

A természet ébredésével ismét napirendre került szűkebb lakókörnyezetünk (lakás, telek és utcai terület-rész) tisztán tartásának, gondozásának szükségessége. Mivel évről-évre igen sok, nem kellően gondozott telekkel, utcarésszel kell szembe-sülnünk, így az alábbiakban tájékoztatjuk a lakosságot a vonatkozó jogszabályi előírásokról, melyek végrehajtására fokozott figyelmet kívánunk fordítani az idei évben.

Az egyes ingatlanok tisztán tartásáról az ingatlan tulajdonosa, kezelője, tartós használója, illetőleg hasznélvezője (a továbbiakban együtt: tulajdonos), másnak a használatában lévő ingatlanok (ingatlanrészek, helyiségek) tisztán tartásáról pedig a használó, illetőleg - a bérleti jogviszonyból származó kötelezettsége szerint - a bérlő (a továbbiakban együtt: használó) köteles gondoskodni. Ezen belül:

- a lakó- és az emberi tartózkodásra szolgáló más épületek közös használatú részének (kapualj, lépcsőház, folyosó, terasz, felvonó, mosókonyha, szárító, pince- és padlásrész,

közös illemhely, hulladékledobó és -gyűjtő, udvar stb.) tisztaságáról, rendszeres takarításáról, rovar- és rágcsálómentesítéséről a tulajdonosnak;

- a lakásnak és a lakás céljára használt más helyiségnek, továbbá a nem lakás céljára szolgáló helyiségnek és az ezekhez tartozó területeknek a tisztaságáról, rendszeres takarításáról, rovar- és rágcsálómentesítéséről pedig a használatnak kell gondoskodnia.

A tulajdonos köteles gondoskodni

- az ingatlan előtti járdaszakasz (járda hiányában egy méter széles területsáv, illetőleg ha a járda mellett zöldsáv is van, az úttestig terjedő teljes terület);

- a járdaszakasz melletti nyílt árok és ennek műtárgyai, továbbá - tömbtelken a külön tulajdonban álló egyes épületek gyalogos megközelítésére és körüljárására szolgáló terület tisztán tartásáról, a csapadékvíz zavartalan lefolyását akadályozó anyagok és más hulladékok eltávolításáról.

Békésszentandrás
Nagyközség Önkormányzat
Polgármesteri Hivatal

Kihívás Napja 2001. május 30. (szerda)

Program

Délután óvodai és iskolai programok 8 órától 12 óráig.

Lakossági programok:

- 8-8.15-ig munkahelyi testnevelés a község munkahelyein
- 13 órától 20 óráig folyamatos asztaliteniszlehetőség a Művelődési Házban
- 15 órától 21 óráig a Sporttelepen községi sportnap:

Programok:

- kerékpártúra a Gödény-halomhoz

- zenés gimnasztika

- labtenisz

- kajakozás

- 15 perces kispályás foci

- futás

- kötélhúzás

- fáklyás futás (Millennium 2000. emlékfutás)

- rock and roll-parti

Mindenkit szeretettel várunk!

Rendezők

Rövid hírek

- A Képviselő-testület április 12-én tartott rendkívüli ülésén döntött a társadalmi szervezetek támogatásáról. 3,5 MFt-os alaphól 2,3 MFt jutott a sportklubok támogatására, 1,1 MFt 22 civil szervezetnek, alapítványnak, míg 100 eFt tartalékalapban maradt.

- Megkezdődött a szűnyogirtás, a Körös-völgyben már 14 település csatlakozott a térségi szű-

nyogirtási programhoz. Bízunk benne, hogy a tavalyi évhez hasonlóan sikerül elviselhető szinten tartani a csípős szűnyogok mennyiségét.

- Az idén május 25-26-án Tornaszentandrásán rendezik meg a Szentandrások V. találkozóját. Településünket 11 tagú küldöttség képviseli.

Sinka József
polgármester

MILLENNIUMI

A 6.b osztály énekespartija

Művelődési Ház és Könyvtár hírei

- Május 24-én 15 órától „Rest Mirka” című mesejátékot láthatják. Belépő díj: 150 Ft/fő.

- Május 26-án 10 órától a Vértessy Tánc-Sport Egyesület országos klubközi táncversenyt rendez.

- Május 30.: Műanyag vásár

- Június 5.: Új ruha vásár

- Június 8-án 16 órától gyöngyfűzési játszóház. Belépő díj: 100 Ft/fő.

Minden hétfőn és csütörtökön 18.30-tól aerobic a mozogni vágyók részére.

A Könyvtár Galériájában folyamatos kiállítás látható az általános iskolások rajzából, alkotásaiból.

INTERNET! Minden kedden, csütörtökön, pénteken 9-16 óráig.

Mindenkit szeretettel várunk!

A Művelődési Ház és a Könyvtár dolgozói

A 2.b osztály néptáncosai

Ki Mit Tud?

A nevezések alapján április 26-án és 27-én kerültek megrendezésre a kategóriánkénti döntők. Vasárnap délután pedig a győztes produkcióké volt a Művelődési Ház színpada. A közönség két órán keresztül csodálhatta kicsik és nagyok színvonalas előadását, játékát.

A nyertesek:

Vers

- I. Lénárt Anikó
Szilágyi Edina
II. Hévízi Bianka
III. Nyéki Valéria

Mese, próza

- I. Dinya Péter
II. Aszódi Diána
III. Tóth László

Ének

- Szóló: I. Aszódi Erika
Kórus: I. Aszódi Mónika
Gaszó Emese
Lénárt Anikó
Szemes Erika (6.b)
II. 4.b osztály 6 fős csapata
III. Babák Nikolett
Petrás Viktória
Várkonyi Zoltán

Színpadai produkció

- I. „Kis színházzal” 5.a, 5.b. osztály
II. Majorette
III. Kajakosok

Hangszer

- I. Gaszó Barbara
Kiss Tamás
II. Chován Kálmán Művészeti Alapiskola hegedű együttese

Néptánc

- I. 4.b osztály
II. Babák Ildikó
Gyurica Katalin
III. 2.b osztály

Társastánc

- I. Gaszó Emese-Reider Péter

Köszönet a szereplőknek, tanítóknak, tanároknak, a zsűri tagjainak és mindenkinek, akik segítettek a szép esemény létrejöttét!

A Millenniumi Emlékbizottság

Gaszó Emese és Reider Péter társastánc

Kajakosok

**HIRDESSEN
LAPUNKBAN!**

Múltunkról hitelesen

A békésszentendrési Békéssy János Helytörténeti és Hagyományőrző Egyesület nevében tisztelettel köszöntöm az Olvasót. 1999-ben alakítottuk egyesületünket azzal a céllal, hogy településünk helytörténetével és hagyományaival kapcsolatban összegyűjtsünk minden fontos tárgyat és dokumentumot. A munka azóta folyamatos és gyűlnek azok az adalékok, amelyek segítséget nyújtanak terveink megvalósításához. Szeretnénk egy régi épületben tájházat kialakítani, melyet a szentendrési szokások és hagyományok alapján rendeznénk be. Célunk, hogy a Békésszentendrásra jellemző szőnyegszöves és kubikus munkák eszközeit és dokumentumait

összegyűjtsük és kiállítsuk, továbbá az, hogy községünk hiteles történetét megírjuk. Úgy érezzük, ennyivel tartozunk elődeinknek, de önmagunknak is, hisz igazán az bízhat a jövőben, aki nemcsak a jelenét ismeri, hanem a múltját is. Ehhez a nagy jelentőségű munkához kérem az Önök segítségét, hogy amennyiben rendelkeznek a település múltjára vonatkozó tárggyal vagy frásos anyaggal, támogassák egyesületünket. Fotó vagy fénymásolat is értékes számunkra. Közös ügyünk, hogy a fent említett tervek valóra váljanak. Közreműködésüket előre is köszönjük.

Hévízi Róbert
az egyesület elnöke

FALUGAZDÁSZ OLDAL

Sokakat érintő tárgykörben szeretnék az alábbiakban tájékoztatást nyújtani. Ez nem más, mint a **mezőgazdasági szövetkezeti külső üzletrésztulajdonokkal** kapcsolatos ún. külső üzletrésztulajdon állam által történő megvásárlásának kérdésköre.

Az Alkotmánybíróság elé felterjesztett eredeti kormányjavaslat szerint a magyar állam névértéken - azaz 100%-on, az 1992. májusban hozott üzletrészhatározatban megállapított összegnek megfelelően - felvásárolja, s egyúttal kifizeti az arra jogosultaknak. Mint ismeretes, az április 15-i határidővel benyújtott igénylések és adás-vételi szerződések az FVM Megyei Hivatalához kerültek benyújtásra. Az Alkotmánybíróság ebben a tárgykörben április közepén hozta meg elutasító döntését, mely szerint maga a szövetkezeti üzletrésztörvény több ponton nem felel meg az alkotmányossági kívánalmaknak, vagyis eredetileg benyújtott formájában nem lehet életbe léptetni.

A döntés óta a kormány a megoldás útját keresi. Dr. Kovács Zoltán az FVM újonnan kinevezett közigazgatási államtitkárától Békéscsabán kapott legfrissebb információja szerint valószínűleg visszapostázásra kerülnek a beadványok. Ennek az az oka, hogy a szövetkezeteket és a tagokat nyilatkoztatni, hogy lemondanak elővásárlási jogukról. Egyúttal a szövetkezetektől igazolást kell kérni arról, hogy fennáll az üzletrésztulajdon. Az államtitkár ígérete szerint a kormány feltett szándéka, hogy még ebben az évben lebonyolítsa a mezőgazdasági szövetkezeti külső üzletrészek ügyét, és az üzletrészeket 1992-es névértéken megvásárolja az eredeti jogosultaktól, örökösöiktől. Minden biztonnal egy állami intézményt jelölnek ki a lebonyolításra, majd az megbízási szerződést köt a megyei földművelésügyi hivatalokkal. Miután az Alkotmánybíróság hatályon k

vül helyezte az üzletrésztörvényt, elképzelhető, hogy a kormány még rendeletet sem hoz az új variánsról. A szövetkezeti törvény ugyanis módot ad arra, hogy bárki megvegye az üzletrészeket. A szövetkezeteknek, a tagoknak elővásárlási joguk van, és az erről való lemondó nyilatkozatot be kell szerezni, miként az üzletrésztulajdon megvételéről szóló igazolást is. Az oda-visszapostázás után vizsgálják meg, hogy jogos a kérelem vagy sem, és hirdetményben közzéteszik, kiknek a beadványa felel meg minden feltételnek. Előzetes számítások szerint magára az ügyintézés lebonyolítására csak az FVM-nek 2-3 milliárd forint pluszforrásra lesz szüksége. Az államtitkár szövege az FVM előtt álló szakmai feladatokról is, melyből az idén még lesz bőven: így az egymással harmonizáló birtokrendezési, valamint a nemzeti földalapról szóló törvény tervezete is a parlament elé kerül még ez évben. Mivel a birtokrendezés megvalósítása hosszabb időbe, akár 5-10 évbe is telhet, az Európai Unióhoz 10 éves mentességi igényt nyújtott be a kormány. Az EU tárgyalóbizottsága a termőföld esetében 7 éves mentességet ajánl. Ez azt jelentené, hogy külföldiek az EU csatlakozásunk után 7 évig nem vásárolhatnának termőföldet hazánkban.

További agrártámogatásokkal kapcsolatos információk:

a.) Május 31-vel lejár az FVM által ez évre vonatkozó **állattenyésztési pályázatok** - szarvasmarha, anyajuh - beadási határideje. Az igazolások beszerzése és a regisztráció többet vesz igénybe. A határidő jogvesztő.

b.) Földalapú támogatások - 20 ha alatti birtokkategória esetén 120 ezer forint - igényléséhez szükséges feltételek:

- regisztrációs szám (határidő: november 30),
- vetőmagról, műtrágyáról, vegyszerről szóló számla (nem szükséges kiegyenlített számla, lehet áruhitel is!), melynek ÁFA nélküli összege érje

el az igényelt összeg mértékét. A fentiek mindegyik példány a fénymásolatban is benyújtandó!

- permetezési napló szakszerű vezetése, falugazdász hitelesítés, növényvédős szakmérnök szakmai irányításával!

- táblatörzskönyv vezetése: 20 ha felett kötelező, hitelesítése falugazdásznál,

- talajmintavizsgálati eredmény: 20 ha felett kötelező elvégezteni; 6 hektáronként 1 mintatér leképzése, azaz 1 átlagminta vétele, annak laborba történő beküldése novemberig,
- gyep esetében - támogatása 4 ezer Ft/ha - hektáronként 1 számosállat tartása, a gyep bozót- és hulladékmentesen tartása.

c.) Az FVM 15/2001. (III.3.) rendelete alapján a növényekre ill. haszonállatokra kötött **mezőgazdasági biztosítás** kifizetett díja után 30%-os támogatás jár vissza a termelőnek. A támogatás igénylésének - eddigiektől eltérő - gyakorlati lépései:

- A biztosítási szerződés megkötését követő 30 napon be-

lül FVM Hivatalhoz meg kell küldeni a biztosítási kötvény másolatát és a támogatási kérelem c. melléklet szerinti lapot kitöltve. Ha a kötvény 30 napon belül nem állna rendelkezésre, akkor az helyettesíthető biztosítási ajánlattal is.

- Az esetlegesen módosított szerződés másolatát a módosított adatokat tartalmazóan is meg kell küldeni FVM Hivatal felé.

A fentiek szerint nyilvántartásba vett igénylő a támogatást az év során folyamatosan igényelheti akár részletfizetés, akár teljes díjösszeg befizetése után. Az igazolás birtokában azt 60 napon belül benyújthatja az FVM felé, ahol igazolást állítanak ki, s ezzel lehet az adóhatóságtól a támogatás folyósítását kérni. A támogatást igénybe veheti termeltető (integrátor) is, ha kötelezettséget vállal arra, hogy termelői felé azt továbbadja, ill. az elszámolás során azt érvényesíti.

Sinka Csaba
falugazdász

Mesék Esopus nyomán

Az békáról és az ökörrel

Mikor a béka oly nagygyá akar lenni, mint az ökör, nagyon fel fúja vala magát. A fia mondon monda vala neki, hogy ne vesződnék azon, mert a béka semmi volna az ökörhöz képest. Amaz mégis fúalkodik vala, monda neki a fia, ha még ugyan meg fakadnál is fúalkodásodba, még sem lehetsz olyan, mint az ökör.

Akkoron sem fogada szót, hanem mind aggyég fúalkodék, míg nem meg hasada, és lelkét ki fúvá.

Értelme:

*Kicsinek kicsinségén meg kell elégedni,
És ereje felett nem kell senkinek erőlködni,
Hogyha mint az béka,
nem akar úgy veszekedni.*

A segítő családtagi jövedelem és közterhei

A tb-törvény (a társadalombiztosítási ellátásokra és a magánnyugdíjra jogosultakról, valamint a szolgáltatások fedezetéről szóló 1997. évi LXXX. törvény) szerint segítő családtag az egyéni vállalkozónak, (valamint a jogi személyiséggel nem rendelkező gazdasági társaság természetes személy tagjának) az a közeli hozzátartozója, aki e vállalkozói tevékenységek gyakorlásában - nem munkaviszony keretében - díjazás ellenében, személyesen munkát végez, kivéve azt, aki saját jogú nyugdíjas, továbbá 2001. évtől az is, aki özvegyi nyugdíjban részesül, ha a reá irányadó öregségi nyugdíjkorhatárt betöltötte (nyugdíjas segítő családtag).

Közeli hozzátartozó a ptk. szerint: a házastárs, az egyeneságbeli rokon, az örökbefogadott, a mostoha és nevelt gyermek, az örökbefogadó, a mostoha- és a nevelőszülő, valamint a testvér. A törvénymódosítás eredményeként bővült azoknak a segítő családtagi jogviszonyban foglalkoztatottak köre, akik nem minősülnek biztosí-

tottak, tehát az általuk megszervezett jövedelem után a kifizetőt a 31% tb-járulék helyett 11% egészségügyi hozzájárulás terheli.

További változást jelent a minimálbér 40.000 forintra történő felemelése. A munkavégzésre irányuló egyéb jogviszony - így a segítő családtagi jogviszony - esetén akkor keletkezik kötelező járulékfizetési kötelezettség, ha a járulékalapot képező jövedelem az előző hó első napján érvényes minimálbér 30%-át, illetve napra számolva annak harmincad részét eléri. A minimálbér 30%-a a január hónapra vonatkozóan még 7.650 forint, februártól 12.000 forint. Ebben az esetben kell a kifizetőnek a tételes egészségügyi hozzájárulást megfizetnie.

Míg a foglalkoztató közterhei döntően attól függenek, hogy a segítő családtagi jogviszony keretében foglalkoztatott egyrészt nyugdíjas, vagy aktív korú, másrészt, hogy az aktív korú segítő családtagnak a járulékalapot képező jövedelme

eléri-e a minimálbér meghatározott részét, addig sem a foglalkoztató, sem a foglalkoztatott részéről nem közömbös, hogy mi a fizetendő közterhek alapja.

A személyesen munkát végző közeli hozzátartozó esetében is érdemes tehát megvizsgálni, hogy a segítő családtagként való foglalkoztatás-e az előnyösebb, vagy a ptk. alapján megbízási szerződést kötnek.

A segítő családtagként való foglalkoztatás esetén a díjazás nem önálló tevékenységből származó jövedelemnek minősül, tehát költség érvényesítésére nincs lehetőség. Ha a felek megbízási szerződést kötnek, az ebből származó bevétellel szemben költséget lehet elszámolni, így mindkét részből kevesebb lehet az adó- illetve a járulékalap.

A tb-törvénnyel szemben sem a személyi jövedelemadóról, sem az egészségügyi hozzájárulásról szóló törvény nem definiálja a segítő családtag fogalmát.

Az szja-törvény szerint költségként elszámolható a 16.

életévét betöltött segítő családtag részére, legfeljebb a minimálbér meg nem haladó összeg és annak közterhei, ha a segítő családtag legalább heti 40 órában közreműködik, illetve ennél rövidebb időtartamú közreműködés esetén ennek időarányos része.

Például az egyéni vállalkozó közterhei a következők szerint alakulnak havi 20.000 forint díjazás kifizetésekor

- nyugdíjas segítő családtag esetén 11% eho

- aktív korú segítő családtag esetén 31% tb-járulék, tételes eho

- ha a közeli hozzátartozó megbízási jogviszonyban foglalkoztatja és

= a járulékalapot képező jövedelem eléri a minimálbér meghatározott részét 31% tb-járulék, tételes eho

= a járulékalapot képező jövedelem nem éri el a minimálbér meghatározott részét 11% eho

(Eho: tételes, illetve százalékos mértékű egészségügyi hozzájárulás.)

Gyermeknap a bölcsődében

Az idén is, mint minden évben várva várt nap volt a gyermeknap, amikor új játékokat, ajándékokat kapnak a bölcsisiek. A jeles napra elkészült az udvarra a régóta megálmodott ját-

szóház. Az apróságok nagy örömmel vették birtokba kis kuckójukat. Ezúton szeretnénk köszönetet mondani azoknak, akik munkájukkal és anyagi támogatásukkal segítettek

minket, hogy házikónk elkészüljön.

Támogatóink:

a szülők

Sinka Péter képviselő

Mezőmag Kft. - Gázsó János

CITÓ-HÁZ Szolgáltató és Kereskedelmi Kft. - Mihalecz András.

A bölcsőde gyermekei és dolgozói

„Emlékek nélkül népeknek híre csak árnyék”
Vörösmarty Mihály

Üdvözlét Salgótarjánból!

A Tarján és a Salgó patak partján terül el Nógrád megye székhelye. A város nevét egy régi magyar szó és egy ősi családnév összekapcsolásából származtatják. A „Salgó” eredetileg fényest, csillogót jelentett, a „Tarján” pedig a honfoglaló törzsek egyike volt.

A tatárdúlás idején maga IV. Béla is erre menekült a muhi csata után. Később az elnéptelenedett területekre telepedtek le a palócok ősei. A törökök évszázadát követően 1706-ban Rákóczi fejedelem hadai vonultak el Salgó vára alatt. A XVIII. században a császárhű grófok birtokain olyannyira mostoha körülmények között tengődött a lakosság, hogy „Kenyeretlen Tarján” néven híresült el a mai város elődje. 1821-ben árvíz, tűzvész pusztította a települést. A bányászat 1845-ben indult meg, s később a vasút megépítésével jelentős fejlődést eredményezett. Megtelepült a vasipar, melynek üzemei 1881-ben Rimamurány-Salgótarjáni Vasmű Rt.-vé alakultak. A napjainkban 50.000 lakosú város több kisebb környékbéli bányásztelepülés egyesítésével jött létre, s 1950-ben Balassagyarmatot felváltva megyeszékhely lett. A klasszikus értelemben vett óvárost itt hiába keresnénk. Helyette az 1968-ban Hild éremmel kitüntetett városközpontban ajánlok egy sétát. A 7 emeletes Karancs Szálló teraszáról szép kilátás nyílik a Főterre. Itt található a József Attila Művelődési Központ és a Pécskő Üzletház. Kissé lejjebb a Történeti Múzeum és a Városháza modern épülete látható. Vele szemben emelkedik a belváros egyetlen barokk épülete a plébániatemplom. A közeli parkban az 56-os sortűz

áldozatainak emlékművénél tiszteleghetünk. Istenem, mennyi név! És a lista ma sem teljes! Talán 132?

De sétáljunk tovább! Az ipari negyed legérdekesebb üzeme az Öblösüveggyár, ahol immár 100 éve fűjják, préselik, csiszolják a törékeny csodákat.

- Mondj egy olyan várost, ahol a piactér mellett bánya van!

- Ugye viccelsz? - válaszolná megütközve a kérdező.

Márpedig itt a piac szomszédságában valóban bánya található. A hajdani József-aknában a Bányamúzeum érdekes kiállítása látható.

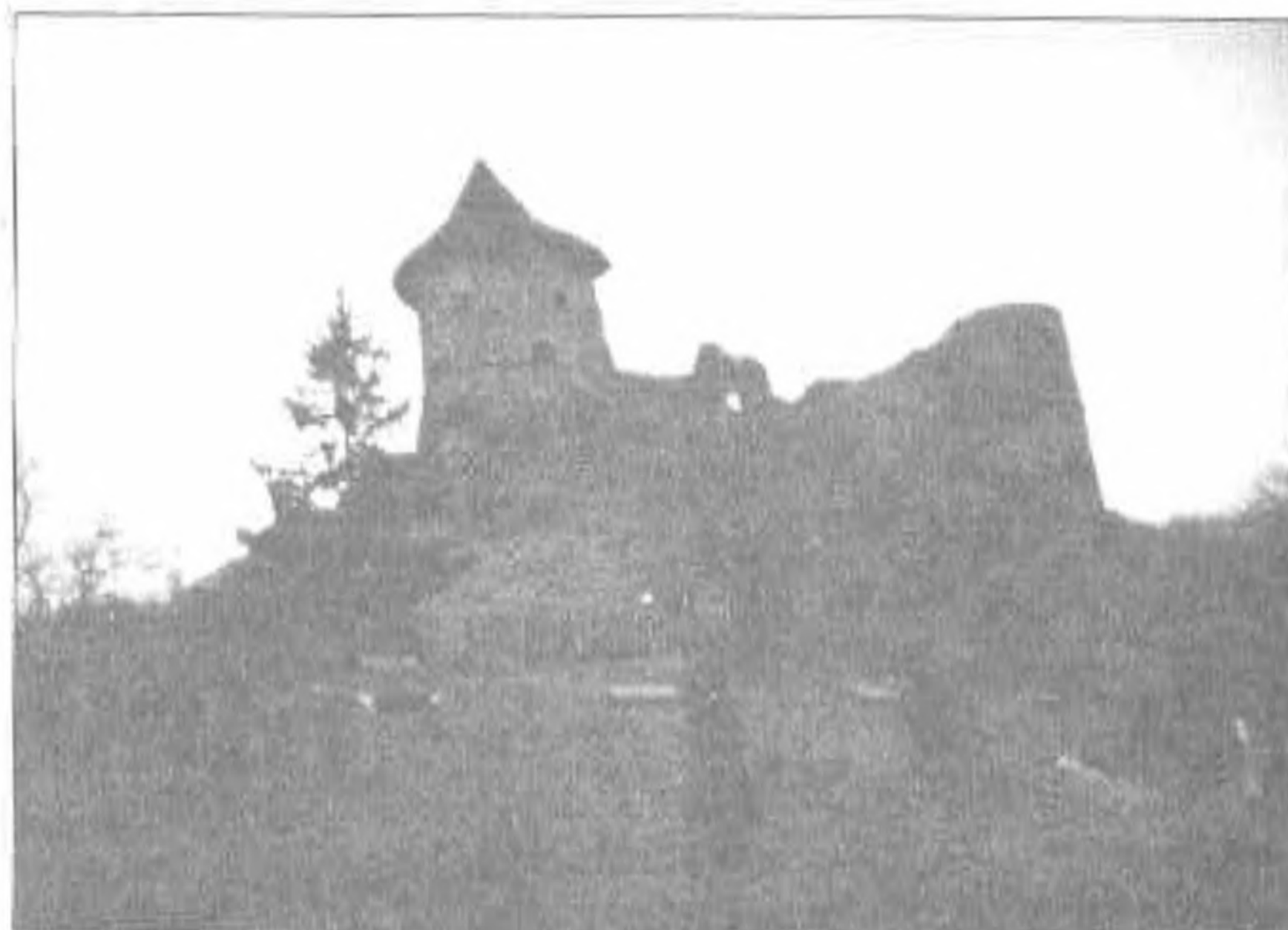
A csákányt a lámpást, a fejtőkalapácsot letették a szénestűk hősei. A bánya nem élte túl a rendszerváltást.

A várost övező Karancs-Medves-hegység kirándulásra csábít. A szomszédos Somoskőújfalu határátlépő hely Szlovákia felé. A település szomszédságában található Somoskő vára, melyet 526 m magasságban építették meg a tatárjárás után. Irodalomtörténeti érdekességként említtem meg, hogy Balassi Bálint itt ismerkedett meg a szép Losonczy Annával, akihez gyönyörű szerelmes verseit ír-

ta. Három évszázaddal később Petőfi Sándor látogatott el ide felvidéki útja során. A vár alatti Petőfi-kunyhó kiállítása méltó emléket állít a két nagy költő itt tartózkodásának. A falmaradványokat az elmúlt évtizedben restaurálták a szlovákok. Igen ők! Trianon oly „bölesen” húzta a határt, hogy a falu, pontosabban az utca egyik oldala Magyarországé, a másik oldalból a Petőfi-kunyhó még a miénk, de a néhány méterrel odébb álló vár már a szomszédé. Napjainkban tárgyalások folynak arról, hogy innen is fel lehessen menni a történelmi falak közé, hiszen eredetileg felülünk volt a bejárat. Abszurd, mint minden cseppje Trianon tengerének. Ezek csak kövek, de vannak családok és szívek is, melyeket a távolság így vagy úgy, de emészti.

Emelkedjünk feljebb, közel 100 m-rel magasabban áll Salgó vára, egy 625 m-es bazaltkúpon. Elődjét a Salgó család őse, Simon bán építette a XIII. században. Megfordult itt Mátyás király, Szapolyai, Werbőczy s élete utolsó évében Balassi Bálint is tulajdonosa volt az időközben megrongálódott erősségnek. Petőfi Sándor látogatását emléktábla örökölte meg. A Salgó cím elbeszélő költeményében egy vadromantikus történetet dolgoz fel az itt hallottak alapján.

A romok fenségeseek, a sziklaudvarból csodás a kilátás Tarján felé. A másik oldalon Somoskő, mint egy mesebeli várkastély, úgy kiemelkedik a falueska házai közül. A koratavaszi napfény finoman cirógatja a tájat. Az alattunk elterülő erdő ébredezik, rügyek, barkák jelzik, hogy valami készülődik. Itt az új

Somoskő vára

Fotó: Pálus Zoltán

Salgó romjain

Fotó: Pálus Zoltán

A bányában

évezred első tavasza, ez más, mint a többi, ez egyedi. Fönn a tetőn, a romok közt varázslatos érzés szállja meg az embert. Így elmerengve az jutott eszembe, hogy milyen jó lenne

egyszer holdas estén felsétálni a várhoz és rácsodálkozni a Dsida által megénekelte „Apró csillagos éjtündérek”-re. Ezt a túrát a múlt hónapban a 8.b osztályosokkal tettük meg.

Fotó: Hamza Sára

Csillepróba

Ballagási emlékként az általuk készített fényképekből válogattam néhányat. Hamza Sára és Pálus Zoltán fotóival szeretném illusztrálni a látottakat. Remélem szép élmény volt

számotokra a kirándulás és idővel jó lesz viszontlátni majd a tájat is.

Üdvözlettel:

Bödi Mária

„Mert a mértékletesség és a lélek békessége az éték legjobb fűszere”

ARANYKINCSTÁR

A tavaszi zsenge borsóból lehet a legjobban elkészíteni a RAKOTT ZÖLDBORSÓ-t. Hozzávalók: zöldborsó, kolbász, sajtszeletek, gomba, tojás, tejföl, fűszerkeverék. A borsót és a gombát kissé megpároljuk. Kivajazott jénaiba teszünk egy sor zöldborsót, rá a kolbászt szeletelve, sajtot és főtt tojás karikákat. Ezt megismételjük és borsóval befejezzük a rétegezést. A tejfölt felhígítom a párolólével, ízesítem a fűszerkeverékkel (a görögös a legjobb) és ráöntöm az ételre. Alsó lángon átsütjük a befedett rakottas tálat.

A VEGYES SAJTOS SALÁTA nagyon finom, laktató vacsora lehet. Hozzávalók: legalább 3 féle sajt felkockázva 10-10 dkg, saláta, retek, zöldhagyma, 1 gerezd fokhagyma, 1 db savanyú uborka. A dresszinghez 10 dkg majonéz, 1 db főtt tojást, 1 kevés mustárt, citromlevet, paradicsomot, sőt keverünk össze. A tálat 2-3 db nagyobb salátalevéllel kibéleljük. Felaprózzuk a salátafejet, kézzel kicsi dara-

bokra tépjük vagy műanyag késsel vágjuk. Összekeverjük a többi zöldséggel és a sajtkockákkal. Ráöntjük a dresszinget és behűtjük. Paradicsomkarikákkal díszítve tálaljuk.

Ha még maradt egy üveg lekvárunk, akkor érdemes megsütni az ÉVA MÉZES SZELETET. Hozzávalók a tésztajához: 50 dkg liszt, 6 dkg vaj, 15 dkg porcukor, 1 ek. szódabikarbóna, 4 ek. méz, 2 db tojás, 1-2 ek. tej. Jól kidolgozzuk, 4 lapot sütünk belőle a tepszi hátán. Krém: 3 tojás sárgája, 3 ek. porcukor, 3 ek. rétesliszt, 3 dl tej. kikeverjük, sűrűre főzzük és hagyjuk kihűlni. 15 dkg vaját 15 dkg porcukorral habosra kavarnak és a főzethez adjuk, jól kidolgozzuk. Az első lapra krém, a másodikra lekvár, a harmadikra krém kerül. Lenyomtatjuk egy tepsivel és a tetejét bevonjuk csokival. Sokáig friss marad, csak másnap szeleteljük föl. Kellemes csemegézést kívánok!

Bödi Mária

GAUDEAMUS IGITUR

Egy ballagás, avagy annál sokkal több; az örök vándorlás egyik kicsinyke állomása volt életünkben a gimnáziumtól, egyéb iskolától való búcsúzás? - merül fel bennünk ilyenkor májusban-júniusban, a kis- és nagyvárosok kirakataiban sorakozó tablókát szemlélve.

Nagyon ünnepinek és megdöbbenően meghittnek éreztük akkor évekkal vagy évtizedekkel ezelőtt a Gaudeamus igitur dallamai felcsendülésének pillanatát, és érzik a mai végzősük is... S ha lehetett volna, lehetne is, ha az élet mindenkit valós érdemei szerint jutalmazna. Csakhogy korántsem ilyen teljes az a bizonyos József Attila-i rend: a nagy versenyben bizony megelőzhetik, megelőzik gyakran a kiváló elméket, tehetségeket és szakembereket a jól helyezkedő félműveltek, az erőszakoskodók és érdekcsoportok által sodortatott önjelölt „hősök”...

Nagy pillanat ez mégis, mert akárhogy történik később, most, az indulás pillanataiban azok az értékek jelentik a kapaszkodót, amelyeket a család és az iskola teremtettek meg a fiatalok számára, és ezekhez feltétlenül ragaszkodni kell,

sőt hinni abban, hogy a „nagy életben” uralkodó rendetlenségben is lehet rendet teremteni. Remélni, hogy a munka évtizedeibe menthetők át a szigorú iskolai törvények, amelyeket nem a cirkuszra hasonlító jelenkori parlamentek önellentmondásos figurái, hanem az emberiség történetének legkiválóbb tudósai, gondolkodói, írói dolgoztak ki. Így hát a Gaudeamus igitur éneklése közben jogos a titkos ifjonti fogadalom: „valahogy mindent másképp lenne jó csinálni - szebben, igazabban, emberibben!”

Csakhogy ez nem csupán a fogadkozókon múlik, sőt első sorban nem rajtuk! Nagy-nagy küzdelemre kell felkészülniük a felismert tiszta értékek megőrzéséért és érvényesítéséért! Az esetleges győzelem pedig kitagadással, peremre szorítottsággal, mellőzéssel jár leginkább. Az emberek nemigen kedvelik a náluknál különbekeket. Jaj hát a fehér hollóknak, fekete bárányoknak, magányos farkasoknak!

Lépjünk hát tovább, nyeljük le torkunkból a gombócot, és énekeljük bátran a most ballagókkal: „Gaudeamus igitur”!

Csordás Mihály

EGÉSZSÉGÜNKÉRT * EGÉSZSÉGÜNKÉRT * EGÉSZSÉGÜNKÉRT

A toxoplasmosis („macskakór”)

A toxoplasmosis világszerte elterjedt, állatról emberre terjedő betegség. Egészséges immunrendszerű egyéneknél a fertőzés többnyire tünetmentesen, vagy enyhe formában zajlik: nyirokcsomó-duzzanat, hőemelkedés, stb.

Mivel kizárólag a macska üríti székletével a kórokozót, ezért a fertőződés bekövetkezhet a macskaürülékkel való közvetlen érintkezés, illetve a nem kellően megmosott zöldség, gyümölcs, nem kellően kezelt hús fogyasztásával. A fertőzés emberről emberre csak anyától

magzatra terjedhet. A méhlepényen keresztül a magzatba jutó kórokozók elhalást, vetélést, súlyos károsodást okozhatnak. Azon anyák magzatánál, akik terhességük első harmadában esnek át az elsődleges fertőzésen, a gyógykezelésük elmarad, számítani lehet az agy és a szem károsodására. A veleszületett toxoplasmosis azonban megelőzhető, ha az anya mindent megtesz a fertőzés elkerülése érdekében, ill. ha az esetleges friss fertőzést minél hamarabb észreveszik, és gyógykezelik.

A családtervezés idején annak érdekében, hogy a veleszületett toxoplasma fertőzéseket megelőzzük, nagy jelentősége van a várandósságot megelőzően az átvesztettség megismerésének. A toxoplasmosisal foglalkozó szakemberek a vizsgálat elvégzését (mely egy vérvételből áll) lehetőség szerint a fogamzás előtt javasolják. Amennyiben a leendő anya védett, teendő nincs. Tervezett várandóssága idején fertőződéstől már nem kell tartania.

Ha a vizsgálat alapján nem esett át fertőzésen, még fogékony. A születendő gyermeke érdekében a fertőzés bekövetkezését kell elkerülni. A várandósság idején is elvégezhető a laboratóriumi vizsgálat. Ez esetben is nagy jelentősége van a fertőzés korai felismerésének. A vizsgálatokat az ANTSZ Békés Megyei Intézetének Parazitológiai Laboratóriuma végzi. A vérvételt nőgyógyász, illetve a védőnők végzik.

Gazsó Noémi
védőnő

Egy
rendkívüli fotó
a
Körös
tavaszi áradásának
idejéből.

Az áradó folyó
épp kilépett
medréből

Fotó:
Hévízi Róbert

Zalka Máté Mezőgazdasági és Szolgáltató Szövetkezet MEGHÍVÓ

Szövetkezetünk Igazgatósága nevében értesítem tagjainkat és a külső üzletrész-tulajdonosokat, hogy 2001. május 24-én (csütörtökön) délelőtt 10 órai kezdettel a Művelődési Házban közgyűlést tartunk, melyre ezúton tisztelettel meghívjuk.

Napirendi pontok:

1. Beszámoló a 2000. évről, zárszámadás előterjesztése és elfogadás. Előadó: Oláh Géza elnök
2. 2001. évi terv megtárgyalása és elfogadása, gazdasági helyzet elemzése. Előadó: Oláh Géza elnök

3. Felügyelő bizottság beszámolója. Előadó: Virág Imre FEB elnöke
4. Bejelentések

Határozatképtelenség esetén az újabb közgyűlésre azonos helyszínen és azonos napirenddel 1/2 11 órakor kerül sor, mely az alapszabály értelmében a megjelentek számától függetlenül határozatképes.

A napirendi pontok fontosságára való tekintettel feltétlen megjelenésére számítok.

Tisztelettel:

Oláh Géza
elnök

Tájékoztató - Meghívó!

Tisztelettel értesítjük a békésszentendrési táncsport iránt érdeklődő lakosságot a következőről: Az 1993-ban alakult Vértessy Táncklub, amely eddig a „Békésszentendrési Kulturális Fejlődésért Alapítvány” keretében tevékenykedett, a jelenlegi törvényi előírásoknak megfelelően 2001. áprilistól önálló egyesületi formában működik, mint közhasznú szervezet, Vértessy Táncsport Egyesület néven.

A Vértessy TSE szeretettel meghívja Önöket a Békésszentendrési első alkalommal megrendezésre kerülő klubközi táncversenyére.

A verseny ideje: 2001. május 26. de. 10 óra.

Helye: Békésszentendrési, Szent István u. 18.

Belépődíj: 400 Ft.

Minden érdeklődőt szeretettel várunk!

Rendezők

SZENTENDRÉSI HÍRADÓ

EREDMÉNYEINK

Megyei helyesírási verseny

2001. április 28-án került megrendezésre Békésen a Simonyi Zsigmond Országos Helyesírási Verseny megyei fordulójára, ahol idén iskolánkból több tanuló is részt vehetett. Közülük Molnár

Veronika 5.b osztályos tanuló III. helyezést ért el. Felkészítő tanára Baginé Dorogi Anikó. Gratulálunk a versenyen résztvevő minden szentendrési tanulóknak!

Matematika verseny

2001. május 9-én került megrendezésre iskolánkban az alsós tanulók számára a matematika tanulmányi verseny.

1. osztályban I. helyezést ért el Lengyel Judit, II. helyezést ért el Babák Zoltán, III. helyezést ért el Tasi Anett és Takács Mariann. 2. osztályosok között I. helyezett lett Szécsi Bence, II. Kovács

Tamás, III. Gázsó Gergely.

3. osztályban I. helyen végzett Nádudvari Dóra és Babák Nikolett, II. helyen végzett Gázsó Barbara és Jansik Bálint, III. helyen pedig Gombár Nóra.

4. osztályosoknál I. lett Szalai Eszter, II. Berényi Ádám, III. Aszódi Diána. Gratulálunk nekik!

BELEKERÜLTEM!

Mint Pilátus a Credoba! Már mint az előző számban a polgármester úr által írt Fokozódik? című írományba. Azért, mert mint riportot készítő kérdező nem igazítottam helyre a riportalanyomat, aki mellesleg az Országgyűlés Környezetvédelmi Bizottságának az elnöke. Ezt a fajta rosszindulatot a magam részéről határozottan visszautasítom.

Úgy gondolom ugyanis, a riportter feladata a kérdés, s nem a saját véleményének, ízlésének megfelelő belebeszélés, Uram bocsá! cáfolat. Sajnálatosnak tartom - idézve a „klasszikust” - azt, hogy a másfél oldalas riportból, a szövegkörnyezetből kiragadott egyetlen szó elégséges arra, hogy a szerkesztőt is úgy mond „belekeverjék a dolgokba”. Ha azonban ez így kívánatos, akkor ám legyen! Innentől fogva viszont csak egy lépés, amikor már a kérdésfeltevés sem lesz jó, aztán pedig már csak a valódi cenzúra marad.

A lelkiismeretem az interjúval kapcsolatban tiszta. Azt magnófelvétel alapján készítettem, csak azt írtam le, ami azon hallható, s a hangszalagot a mai napig őrzöm. Mintegy előre számítva arra, hogy

esetleg támadások érhetnek. Bekövetkezett!

Végül, de nem utolsó sorban kijelentem, hogy ezután sem vállalok felelősséget egyetlen riportalanyom által elmondott egyetlen gondolatért, kifejezésért, vagy szóért. Kizárólag azért, hogy az általuk elmondottakat közlöm. Csak a rend kedvéért jegyzem meg: a beszélgetések anyagát az esetek 99%-ában a riportalanyom faxon megküldöm, s az a telefonon történő visszajelzése, jóváhagyása, esetleges javítása után kerül az újságba.

A nyilatkozók többsége általában felnőtt magyar állampolgár, aki szuverén egyéniség, s ítélőképessége teljes birtokában alkot véleményt, még akkor is, ha az egyeseknek nem tetszik. A vita innentől kezdve vele, velük folytatható akár magán, akár hivatalos úton.

Én pedig riporterként csak annyit tehetek, mint Pilátus: mosom kezemet. Illetve még egyet: ismételtén és nyomatékosan visszautasítom a személyem ellen irányuló támadást. Egyben nagyon sajnálom, hogy ilyen ügyekkel egyáltalán foglalkoznom kell!

Molnár Imre Zoltán

Egészségnevelési vetélkedő

Az Egészségvédelmi Vetélkedő egy 5 fordulós levelező verseny, melyen csapatok vesznek részt. Megyénkben 76 csapat indult a 2000. márciusában kezdődő versenyen. Iskolánk csapata, mely-

nek tagjai: Vereb Tünde (6.a), Hangyás Krisztina (6.a), Kiss Erzsébet (7.b), Vereb Róbert (7.a), Hipszki János (7.a), a 3. helyen végzett. Gratulálunk nekik és felkészítőiknek!

Elsősegélynyújtó versenyek

Helyi forduló

Április első hetében került megrendezésre a Helyi Elsősegélynyújtó Verseny. I. helyen végzett Kovács László (5.a) és Vereb Gergő (5.a). II. helyen végzett Vereb Tünde (6.a) és Kiss Erzsébet (7.b). III. helyen végzett Szécsi Tamás (5.b) és Kiss István (5.b).

Térségi forduló

2001. április 19-én Szarvason került megrendezésre az Ifjúsági Elsősegélynyújtó Verseny térségi fordulójára, ahol iskolánk csapata I. helyen végzett. A csapat tagjai: Bencsik Tibor (8.b), Kiss Erzsébet (7.b), Vereb Tünde (6.a), Szécsi

Tamás (5.b), Kovács László (5.a), Vereb Gergő (5.a).

Megyei forduló

Május 4-én került Orosházán megrendezésre a verseny megyei fordulójára, melyen V. helyen végzett iskolánk csapata, melynek tagjai: Bencsik Tibor (8.b), Kiss Erzsébet (7.b), Kovács László (5.a), Szécsi Tamás (5.b) és Vereb Gergő (5.a). Gratulálunk a versenyek résztvevőinek és felkészítőinek!

A megyei versenyen résztvevő tanulók köszönik a Vöröskereszt nagyközségi alapszervezetének a versenyre való utazáshoz nyújtott támogatását.

Béke élelmiszer bolt ajánlata:

- cukor 168 Ft/kg
- liszt 77 Ft/kg
- étolaj 210 Ft/l
- üdítők, sörök akciós áron, valamint élelmiszer és vegyi áruk kedvező áron.

**Az Ön pénze nálam többet ér.
Nézzon be!**

Felhívás hibridkukorica címezésre!

A Zalka Máté Szövetkezet Igazgatósága ismételtén felhívja azok figyelmét, akik hibridkukorica címezést szeretnének vállalni, hogy jelentkezzenek a szövetkezet irodájában, Oláh Géza elnöknel, vagy Fabó Istvánnál.

Várjuk olyan csoportok jelentkezését, akik felelősséggel vállalnák 1-2, esetleg több hektár címezését előreláthatóan június végén, július elején, ami a növény fejlettségének függvénye. Részletes felvilágosítást az irodában adunk.

SPORT

LABDARÚGÁS

21. forduló

Békésszentendrész-Füzesgyarmat 2-1 (2-1)

Békésszentendrész, 200 néző. Vezette: Fejes.

Hunyadi: Petrás-Bencsik T., Prjevara, Bordács, Mrena, Gebri, Benesik I. (Miknyik), Bakró, Kovács, Kiss (Dankó), Juhász (Farkas).

Gólszerzők: Juhász, Bakró.

A forduló rangadóján a Hunyadi az első féldőben nyújtott jó játéka révén már ekkor kialakította a mérkőzés végeredményét. A második játékrészben többet támadott a Füzesgyarmat, de a Hunyadi sikeresen védte meg a kapuját az újabb góltól.

Varga László: A 3 pontot megszereztük. Az elmúlt fordulóban mi tudtunk játszani, mégis veszítettünk.

Jók: Bencsik T., Prjevara, Mrena, Bakró.

Ifjúsági mérkőzésen: Békésszentendrész-Füzesgyarmat 2-0.

22. forduló

Doboz-Békésszentendrész 3-0 (2-0)

Doboz, 200 néző. Vezette: Zsurka.

Hunyadi: Petrás-Bencsik T., Benesik R. (Szabó), Mrena, Benesik I., Kovács, Dankó, Juhász (Miknyik), Bakró, Bordács, Kiss.

Sáros, mély talajon lejátszott mérkőzésen a hazaiak jobban alkalmazkodtak a körülmé-

nyekhez és biztos győzelmet arattak a Hunyadi ellen.

Varga László: Amikor már eldőlt a pontok sorsa, attól fogva reálisan vezették a mérkőzést. Ami az egyik oldalon 11-es, az a másokon is annak kell, hogy legyen. Gratulálok a dobozi csapatnak.

Jók: Bordács, Szabó, Bakró, Benesik T.

Ifjúsági mérkőzésen: Doboz-Békésszentendrész 1-1.

23. forduló

Békésszentendrész-Gádoros 0-3 (0-1)

Békésszentendrész, 300 néző. Vezette: Scsitovics.

Hunyadi: Petrás-Bordács, Benesik T., Miknyik, Mrena, Szabó J., Benesik I. (Gebri), Kovács N. (Székely), Bakró, Juhász (Litvai).

Jó iramú mérkőzésen a korán bekapott gól után a Hunyadi előtt is adódtak lehetőségek, de ezek kimaradtak. A második féldőben a jó erőkből álló Gádoros csapata átvette az irányítást és a hajrában lött gólokkal megérdemelten győztek.

Varga László: Nagyon gyenge játékot nyújtottunk, így a vendégek győzelme megérdemelt.

Jó: Petrás.

Ifjúsági mérkőzésen: Békésszentendrész-Gádoros 11-0.

24. forduló

Kaszaper-Békésszentendrész 1-1 (1-0)

Kaszaper, 250 néző. Vezette: Bodó.

Hunyadi: Petrás-Bencsik T., Mrena, Gebri, Benesik I., Kovács, Farkas (Székely), Juhász, Bakró (Miknyik), Bordács, Dankó.

Küzdelmes mérkőzésen a Hunyadi a második féldőben

jobb erőnléte lévén fölénybe került és egyenlíteni tudott.

Varga László: Talán elszállt már a kishitűségünk és végre mérkőzést is nyerünk.

Jók: Petrás, Bordács, Dankó, Benesik T.

Ifjúsági mérkőzésen: Kaszaper-Békésszentendrész 2-5.

A bajnokság állása

1. Mezőhegyes	24	17	3	4	59-24	54 pont
2. Újkígyós	24	13	5	6	37-31	44 pont
3. Füzesgyarmat	24	13	3	8	63-31	42 pont
4. Békésszentendrész	24	12	6	6	52-29	42 pont
5. Gádoros	24	11	5	8	44-40	38 pont
6. Szabadkígyós	24	11	4	9	35-29	37 pont
7. Elek	24	12	2	10	36-40	37 pont
8. Nagyszénás	24	10	6	8	43-35	36 pont
9. Oh. Rákóczi Vasas	24	9	7	8	50-53	34 pont
10. Doboz	24	7	8	9	39-42	29 pont
11. Sarkadkeresztúr	24	7	7	10	40-42	28 pont
12. Kaszaper	24	8	4	12	25-38	28 pont
13. Kamut	24	7	5	12	40-47	26 pont
14. Kunágota	24	6	4	14	38-70	22 pont
15. Mezőkovácsháza	24	5	5	14	31-50	20 pont
16. Békéssámson	24	5	4	15	27-58	19 pont

Az Elek csapatától egy büntetőpont levonva.

Fabó István

Kézilabda

Bajnoki eredmények:

Női felnőtt: Gerla-Békésszentendrész 25-12

Góldobók: Szopka Sz. 4, Bohákné 3, Hangyás T. 2, Szucsán N. 2, Csipai A. 1.

Békésszentendrész-Békéscsabai Jamina 16-29

Góldobók: Szopka Sz. 5, Hangyás T. 4, Szilágyi K. 3, Bohákné 2, Lestyán G. A. 1, Kovács E. 1.

Békésszentendrész-Békéscsabai NKC 11-21

Góldobók: Szopka Sz. 3, Hangyás T. 2, Szilágyi K. 2, Szucsán N. 2, Bohákné 1, Lestyán G. A. 1.

Békésszentendrész-Békés ifi 10-10.

Békésszentendrész-Békés felnőtt 15-31

Magyarbánhegyes-Békésszentendrész 11-17

Góldobók: Szucsán N. 6, Szopka Sz. 4, Szilágyi K. 3, Hangyás T. 3, Kovács E. 1.

Felnőtt férfiak:

Every Day KSE Orosháza-Békésszentendrész 55-10

Góldobók: Bagyin P. 3, Domján L. 2, Bohák R. 2, Varjú Cs. 2, Taskó A. 1.

Mezőhegyes-Békésszentendrész 37-11

Góldobók: Domján L. 3, Varjú Cs. 3, Darabos Gy. 2, Bagyin P. 2, Bohák R. 1.

Nagyszénás-Békésszentendrész 37-5

Góldobók: Domján L. 2, Bagyin P. 2, Pesztránszki K. 1.

Fabó István

Hirdetési áraink 2001. január 1-jétől

1/1 oldal 14.000 Ft + ÁFA = 17.500 Ft

1/2 oldal 7.000 Ft + ÁFA = 8.750 Ft

1/4 oldal 3.500 Ft + ÁFA = 4.375 Ft

1/8 oldal 1.750 Ft + ÁFA = 2.188 Ft

1/16 oldal 880 Ft + ÁFA = 1.100 Ft

Köszönetnyilvánítás 880 Ft + ÁFA = 1.100 Ft

Apróhirdetés 240 Ft + ÁFA = 300 Ft